

รายงานการวิจัย

การพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

The development of natural dyes cotton bag, Sapanpla weaving groups
in Sathon, Nathavee Songkhla province.

นางสาวศศิธร วิศพันธุ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2559

ชื่องานวิจัย	การพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
ผู้วิจัย	นางสาวศศิธร วิศพันธ์ุ์
คณะ	ศิลปกรรมศาสตร์
ปี	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เพื่อถ่ายทอดความรู้การพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ขั้นตอนดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนแรก คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่สอง คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบ เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบ ขั้นตอนที่สาม คือ การออกแบบ โดยร่างแบบตามแนวคิดในการออกแบบให้มีรูปแบบสวยงาม ทันสมัย และเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน ขั้นตอนที่สี่ คือ การพัฒนาแบบร่าง เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างต้นแบบ ขั้นตอนที่ทำ คือ การถ่ายทอดความรู้ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา และขั้นตอนสุดท้าย คือ การประเมินผล โดยนำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ มาศึกษาความพึงพอใจจากกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา และผู้บริโภค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋า และแบบสอบถามความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย พบว่า ได้กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จำนวน 3 รูปแบบ คือ กระเป๋าสำหรับคล้องสะพายไหล่ กระเป๋าสำหรับถือและคล้องสะพายไหล่ และกระเป๋าสำหรับถือคล้องมือ ผลการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ทำให้กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการตัดเย็บกระเป๋ามากขึ้น ซึ่งจากการประเมินผลงาน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 และกลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.06 กล่าวคือ มีความเป็นไปได้ในการผลิตจริง และเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน มีความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ ใส่ของได้ปริมาณมากและหลากหลาย มีความคงทนแข็งแรง โครงสร้างและรูปทรงสวยงาม รูปแบบมีความทันสมัย

Research Title	The development of natural dyes cotton bag, Sapanpla weaving groups in Sathon, Nathavee Songkhla province.
Researcher	Miss Sasithorn Wisapan
Faculty	Faculty of Fine and Applied Arts
Year	2560

Abstract

The objective of the research is for development of natural dyes cotton bag, Sapanpla weaving groups in Sathon, Nathavee Songkhla province. For relaying knowledge and development of the natural dyes cotton bag to the Sapanpla weaving groups and for satisfied of natural dyes cotton bag from Sapanpla weaving groups in Sathon, Nathavee Songkhla province.

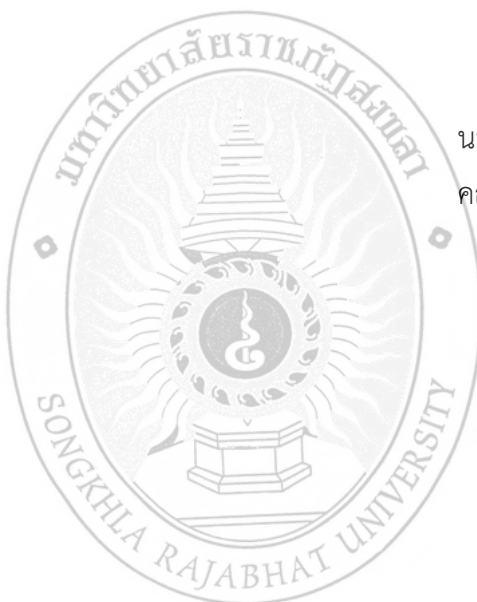
First of all we research from basic then the second we analysis the detail for design. Thirdly, we will design following from theory for beauty of design, modern product and appropriate of the working women. The Forth step, to develop design for creating process. The Fifth, we were relaying knowledge and training of the natural dyes cotton bag to the Sapanpla weaving groups. Finaly, assessment of the product and satisfaction from Sapanpla weaving groups and a customer. The research Tools are interview, design of product, the satisfaction questionnaire for natural dyes cotton bag and analysis from Mean and Standard Deviation.

From the result, the most of natural dyes cotton bag are shoulder and hand bag. The results of the relaying knowledge and development of the natural dyes cotton bag that make Sapanpla weaving groups to knowledge, understanding and skill for making the modern bag which the evaluation that found that mean 3.63 of the most consumer satisfied for the first design of the natural dyes cotton bag. The first overall mean 4.06 that can producing of product. The product is appropriate of the working women, conveniently to using, beauty of design and modern.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบล สะท้อน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้าน สะพานปลา ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำงานวิจัย ตลอดจน ให้คำแนะนำ แนวคิดและข้อสังเกตอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่าง สูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรการออกแบบทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำงานวิจัย และ ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ทำงานวิจัย ทำயที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

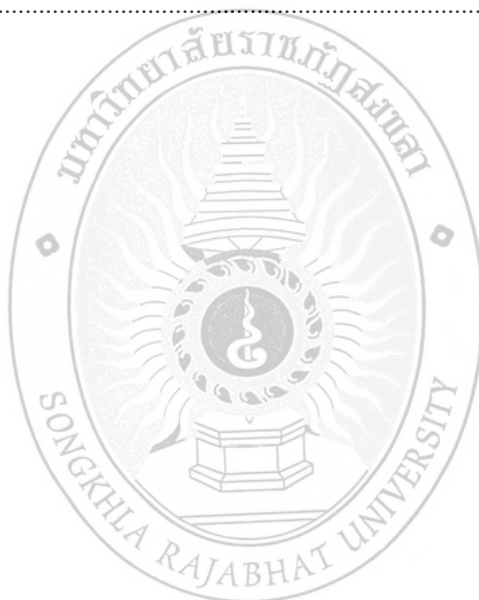
นางสาวศศิธร วิศพันธ์
คณะศิลปกรรมศาสตร์
พฤศจิกายน 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
การออกแบบผลิตภัณฑ์.....	6
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการย้อมสี.....	16
กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	50
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการพัฒนารูปแบบกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ.....	65
ผลการถ่ายทอดความรู้การพัฒนารูปแบบกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ.....	71
ผลการศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	85
สรุป.....	88
อภิปรายผล.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	95
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	119

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สีและพีชที่ให้กำเนิดสี.....	21
3.1	จำนวนผู้เลือกรูปทรงกระเป่า.....	51
3.2	จำนวนผู้เลือกลักษณะโครงสร้างกระเป่า.....	52
4.1	กระเป่าผ้ากลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา ก่อนและหลังดำเนินการพัฒนารูปแบบ.....	68
4.2	ตารางเปรียบเทียบกระเป่าผ้ากลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา ก่อนและหลังดำเนินการพัฒนารูปแบบ.....	69
4.3	ตารางวิเคราะห์ราคากระเป่าผ้ากลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนารูปแบบ.....	70
4.4	ผลการประเมินผลงานกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 1.....	71
4.5	ผลการประเมินผลงานกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 2.....	72
4.6	ผลการประเมินผลงานกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 3.....	72
4.7	ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	73
4.8	ความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา รูปแบบที่ 1.....	74
4.9	ความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา รูปแบบที่ 2.....	75
4.10	ความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา รูปแบบที่ 3.....	76
4.11	การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา.....	77
4.12	ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	78
4.13	ความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มผู้บริโภค รูปแบบที่ 1.....	79
4.14	ความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มผู้บริโภค รูปแบบที่ 2.....	80
4.15	ความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มผู้บริโภค รูปแบบที่ 3.....	81
4.16	การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มผู้บริโภค.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.17	การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้าน สะพานปลาและผู้บริโภค.....	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้สร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ	4
2.1	เส้นใยฝ้ายดิบ.....	21
2.2	หินลูกรัง.....	22
2.3	หินลูกรังที่บดแล้ว.....	22
2.4	หินลูกรังที่บดแล้วนำมากรองกับตะแกรง.....	23
2.5	เกลือ.....	23
2.6	สารส้ม.....	24
2.7	การฟอกเส้นใยฝ้ายก่อนนำไปย้อม.....	24
2.8	ผสมผงสีหินลูกรังกับน้ำเปล่า เกลือ และสารส้ม.....	25
2.9	นำเส้นใยลงย้อม.....	25
2.10	เส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ.....	26
2.11	เส้นใยฝ้ายที่ย้อมสีแล้ว.....	27
2.12	การหมუნเข้าหลอดเตรียมเดินด้าย.....	27
2.13	การเดินด้าย.....	28
2.14	การสอดฟันหวี.....	28
2.15	การหวีด้ายเข้าลูกหัด.....	29
2.16	การคัดเส้นด้ายก่อนเตรียมเก็บตะกอ.....	29
2.17	การผูกโยงตะกอเข้ากับเท้าเหยียบ.....	30
2.18	การทอเป็นลายตามต้องการ.....	30
2.19	ผ้าทอที่สำเร็จแล้ว.....	31
2.20	การทำสีย้อมจากใบหูกวาง.....	35
2.21	การย้อมสีจากหินลูกรัง.....	35
2.22	การย้อมสีจากเปลือกมังคุด.....	36
2.23	ลายดอกพลา.....	36
2.24	ลายดอกสะเดา.....	36
2.25	ลายลูกยาง.....	37
2.26	ลายดอกสะท้อน.....	37
2.27	ผ้าทอยกดอก.....	37

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
2.28	ผ้าขาวม้า.....	37
2.29	เสื้อสำเร็จรูป.....	38
2.30	ผ้าคลุมไหล่.....	38
2.31	เสื้อผ้าเด็กรูปแบบต่าง ๆ.....	38
2.32	กระเป๋าผ้าขาวม้า.....	39
2.33	บรรจุภัณฑ์ปี 2556.....	39
2.34	บรรจุภัณฑ์ปี 2557.....	39
2.35	บรรจุภัณฑ์ปี 2558.....	40
2.36	สมาชิกในรุ่นแรกเริ่มของการก่อตั้งกลุ่ม.....	40
2.37	รุ่นลูกสืบสานภูมิปัญญาต่อจากแม่.....	41
2.38	รุ่นหลานสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้า.....	41
2.39	การออกร้านในงานต่าง ๆ	42
2.40	รายการ “ร้อยเรื่องเมืองไทย” ถ่ายทำการทอผ้าและกรรมการชุมชนตลาดบนเข้า เยี่ยมชมกลุ่ม.....	42
2.41	ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา และผอ.ศูนย์ภาค 11 และคณะเยี่ยมชมและแนะแนว ทางการพัฒนากลุ่ม.....	43
2.42	นักเรียนจากโรงเรียนนาทวีวิทยาคม ศึกษาเรียนรู้วิธีการย้อมสีธรรมชาติ.....	43
2.43	การลงความเคลื่อนไหวการจัดแสดงสินค้าต่าง ๆ ของกลุ่มผ่านสื่อออนไลน์.....	44
2.44	นักศึกษาสาขาการออกแบบแฟชั่นสั่งซื้อผ้าทอที่เน้นการออกแบบลาย.....	44
2.45	งานเดินแบบแฟชั่นโชว์ผ้าทอบ้านสะพานปลา เพื่อเปิดตลาดสินค้าผ้าทอ	45
2.46	การออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงานต่าง ๆ.....	45
3.1	แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ แนวทางที่ 1.....	53
3.2	แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ แนวทางที่ 2.....	53
3.3	แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ แนวทางที่ 3.....	53
3.4	ลงพื้นที่เพื่อคัดเลือกแบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ.....	54
3.5	แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ที่คัดเลือก.....	54

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
3.6	แบบร่างกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ใบที่ 1.....	55
3.7	แบบร่างกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ใบที่ 2.....	56
3.8	แบบร่างกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ใบที่ 3.....	57
3.9	การฝึกปฏิบัติการตัดเย็บพื้นฐาน.....	58
3.10	การสร้างแพตเทิร์นกระเป่า.....	59
3.11	การปฏิบัติตัดเย็บกระเป่า.....	60
4.1	กระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1	66
4.2	กระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2	66
4.3	กระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3	67

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่กลุ่มชนได้จาก ประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ได้มีการสืบสานกันมา มีทั้งภูมิปัญญาที่เกิดจากประสบการณ์ในพื้นที่ ภูมิปัญญาที่มาจากภายนอก และภูมิปัญญาที่ผลิตใหม่หรือผลิตซ้ำเพื่อแก้ปัญหา และปรับตัวให้สอดคล้อง กับความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลง (เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2548 : 118-119) การทอผ้าเป็นหนึ่งในภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของไทยที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นกรรมวิธีการผลิตผืนผ้าโดยใช้เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืน มาขัดประสานกันจนได้เป็นผืนผ้า เครื่องมือในการทอ เรียกว่า หูก หรือที่ การทอผ้านอกจากเป็นขั้นตอน การผลิตเครื่องนุ่งห่ม หนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์แล้ว ยังนับว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ผู้เป็นช่างทอจะต้องมี ความสามารถในการใช้สีของเส้นด้ายประกอบกันให้เกิดความสวยงามเหมาะสม ช่างทอผ้าต้องออกแบบ ลายผ้าของตนเองขึ้นมา โดยการนำลักษณะต่าง ๆ ของธรรมชาติมาคิดประดิษฐ์เป็นลายผ้า จนมีชื่อเรียก ตามลักษณะของสิ่งเหล่านั้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของคนในท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้มา เป็นระยะเวลาานาน ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้าน สะท้อนถึงวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมของกลุ่มชนหรือท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทำให้ผลงานศิลปหัตถกรรมที่ ผลิตขึ้นในแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละภาค เนื่องจากชุมชนในแต่ละ ท้องถิ่นต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบล สะท้อน อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา ที่แรกเริ่มทอผ้าขาวม้าและผ้าซิ่นและได้มีการพัฒนาผ้าทอให้มี เอกลักษณ์โดยใช้เทคนิคการย้อมผ้าฝ้ายด้วยสีธรรมชาติ ซึ่งนำวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น หินลูกรัง ใบ สาบเสือ ใบขี้เหล็ก แก่นขนุน ใบเพกา เปลือกมังคุด เปลือกสะตอ ใบहुกวาง เป็นต้น มาย้อมฝ้ายกับการ ผสมผสานการทอยกดอกเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่มขึ้น

ประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งกลุ่มนั้น แรกเริ่มก่อตั้งโดย นางบัว ดวงตา ประธานกลุ่มทอผ้า บ้านสะพานปลา ซึ่งเป็นคนขอนแก่นโดยกำเนิด ฝึกทอผ้ามาตั้งแต่เด็ก ต่อมาพามีครอบครัวจึงย้ายมาอยู่ที่ อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา และได้นำวิชาความรู้ในด้านการทอผ้ามาทอผ้าไว้ใช้สอย ชาวบ้านในชุมชนพบ

เห็นจึงเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาในการทอผ้าจึงได้ชักชวนกันจัดตั้งกลุ่มและเริ่มสอนทอผ้า ในปี พ.ศ. 2534 ชาวบ้านให้ความสนใจและเข้าร่วมเป็นสมาชิก ซึ่งมีเพียง 7 คน ผ้าที่ทอออกมาจำหน่ายเฉพาะในชุมชน เพราะยังไม่เป็นที่รู้จักและผ้าทอมีจำนวนน้อย เนื่องจากในช่วงเริ่มแรกใช้ก็กระทบในการทอและสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ต่อมามีการยุบกลุ่มในปี 2553 เนื่องจากสมาชิกลดจำนวนน้อยลงและไม่สามารถทอผ้าจำหน่ายได้ทัน เนื่องจากคนในชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก ไม่สามารถมาร่วมเป็นสมาชิกในการทอผ้าได้ แต่เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ก่อตั้งโดยคนในชุมชนเอง ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจและสนับสนุนภูมิปัญญาการทอผ้ามากขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2556 วิทยาลัยชุมชนสงขลาได้ให้งบประมาณในการจัดสร้างโรงทอและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การทอผ้า ให้ความรู้เพิ่มเติมด้านเทคนิคการทอผ้าและการย้อมผ้าย้อมสีธรรมชาติ นอกจากนี้มีหน่วยงานต่าง ๆ เล็งเห็นความสำคัญและต้องการให้กลุ่มมีกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้น จึงเข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ในส่วนที่กลุ่มต้องการพัฒนา

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา มีสมาชิก จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นกำลังการผลิตที่เข้มแข็งมากขึ้น และมีจำนวน 9 คน ที่เป็นกำลังหลักที่สามารถทำงานตามความต้องการของผู้บริโภคได้ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของกลุ่ม โดยกลุ่มผู้บริโภคหลักเป็นหน่วยงานภายในอำเภอนาทวีและอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา และผู้บริโภคส่วนหนึ่งมาจากการออกร้านตามงานโอท็อปต่าง ๆ จนบางกลุ่มก็กลายเป็นผู้บริโภคหลัก ส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่เรียนทางด้านออกแบบเครื่องแต่งกายและผู้ที่ต้องการให้ทอลายตามที่ต้องการ นอกจากนี้ทางกลุ่มยังได้เปิดสอนการย้อมสีธรรมชาติสำหรับผู้สนใจอีกด้วย โดยเส้นใยที่ใช้ในการทอมี 3 ชนิด คือ เส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ เส้นใยประดิษฐ์และโพร ส่วนลายที่ใช้ในการทอนั้นมีลายดอกพลา ลายดอกสะเดา ลายดอกสะทอน และลายลูกยาง ลายที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคือ ลายดอกพลา และปัจจุบันได้มีการเพาะเลี้ยงไหมอย่างต่อเนื่องโดยชุมชนให้การสนับสนุนให้พื้นที่ในการปลูกต้นหม่อน ทางกลุ่มได้นำไหมที่เลี้ยงไว้มาสาวเป็นเส้นไหมแล้วย้อมด้วยสีธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม และทางกลุ่มพยายามสร้างจุดเด่นให้เป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนขึ้นโดยมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นทดลองแปรรูปผลิตภัณฑ์ โดยทดลองแปรรูปเป็นกระเป๋าแบบง่าย ๆ จากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และเริ่มทดลองวางจำหน่ายก็ได้รับความสนใจจากผู้บริโภคโดยขึ้นชอบความเป็นสีธรรมชาติ แต่ยังคงต้องพัฒนารูปแบบให้มีความเหมาะสมกับวัย และมีความสวยงามมากขึ้น

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเบื้องต้นพบว่า ทางกลุ่มมีความต้องการพัฒนารูปแบบกระเป๋าที่ได้เริ่มทดลองแปรรูปไปแล้วนั้น ให้มีรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับวัย และมีความสวยงามมากขึ้น ซึ่งทางกลุ่มไม่มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์และในส่วนของการผลิตที่ซับซ้อนขึ้น จึงทำให้กระเป๋ายังขาดการออกแบบด้านรูปแบบ สี สัน และวัสดุอื่น ๆ ที่มาประกอบเพื่อช่วยเพิ่มให้กระเป๋ามีความแข็งแรง

เหมาะสมกับการใช้สอย และสวยงามมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา และมีการถ่ายทอดความรู้ การพัฒนารูปแบบกระเป๋าในลักษณะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในกระบวนการผลิตกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ที่ได้ดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องแต่งกายมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีแนวคิดที่สำคัญ คือ การออกแบบที่ทันสมัย (สวย) การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพสิ่งทอ (ดี) และการสร้างมาตรฐานที่ยอมรับได้ระดับสากล (มีคุณภาพ) สร้างองค์ความรู้ ในด้านการออกแบบพัฒนาวัตถุดิบและบรรจุภัณฑ์รวมถึงการขยายช่องทางและโอกาสทางการตลาด ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชน สามารถพัฒนาทักษะ สร้างงาน สร้างอาชีพด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากนวัตกรรมสิ่งทอผ่านการออกแบบและถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบใหม่ ๆ หลากหลายออกสู่ตลาดสากล

การพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา นอกจากจะพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับกลุ่มแล้ว ยังเป็นการขยายช่องทางและโอกาสทางการตลาด การที่จะอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมนั้น เพียงแค่การสืบทอดให้คงอยู่เพียงอย่างเดียวคงไม่พอ เพราะในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน การสืบทอด สานต่อความคิดของคนรุ่นเก่าโดยคนรุ่นใหม่ นำภูมิปัญญาเหล่านั้นมาต่อยอดความคิดพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับยุคสมัย แต่ยังคงคุณค่าเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาดั้งเดิมอยู่ เกิดมูลค่าและความงาม ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนซึ่งนำไปสู่การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อถ่ายทอดความรู้การพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

3. ขอบเขตของการวิจัย

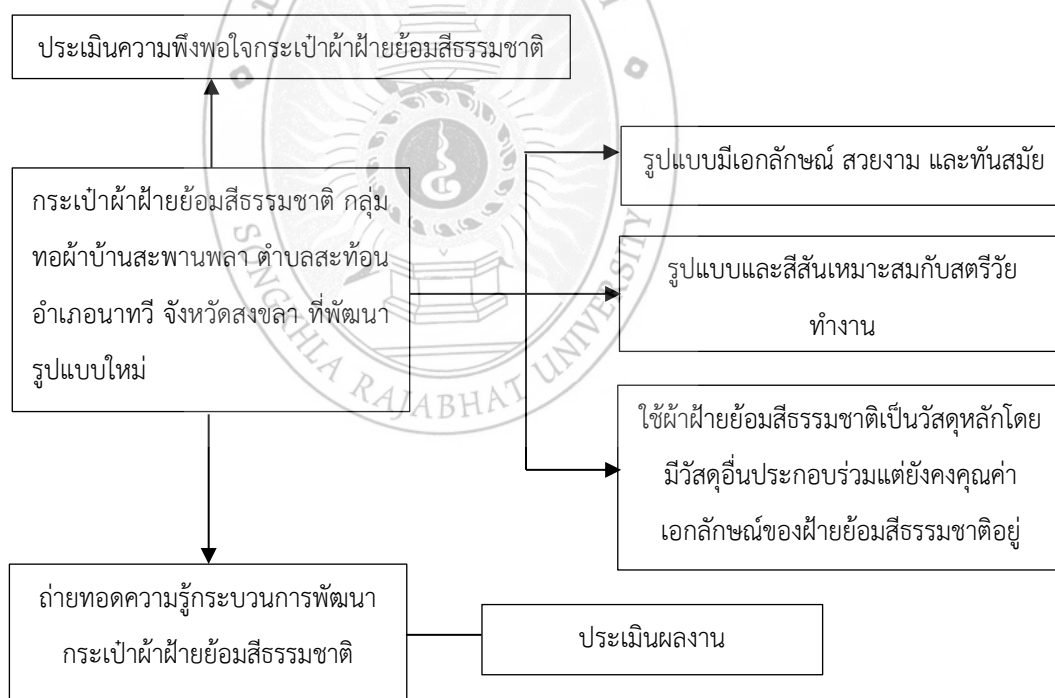
3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Area) คือ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ที่ตั้งเลขที่ 32/2 ซอยประตูทอง ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จำนวน 15 คน และ กลุ่มที่ 2 ผู้บริโภค จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

4. กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้สร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการค้นคว้า การออกแบบ การแก้ไขและปรับปรุง เพื่อให้ได้กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ที่มีรูปแบบใหม่ที่สวยงามทันสมัย

2. กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา หมายถึง กลุ่มทอผ้าที่ตั้งอยู่เลขที่ 32/2 ซอยประตูทอง ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา และที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มก็คือ การเลือกใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นมาสกัดสีย้อมเส้นใยฝ้ายใช้ในการทอผ้าขาวม้าและฝ้ายกดอก

3. กระเป๋า หมายถึง กระเป๋าจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

4. ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ หมายถึง ผ้าที่ทอด้วยเส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติโดยกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ได้กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติรูปแบบใหม่

6.2 กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ได้รับการถ่ายทอดความรู้การพัฒนากระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

6.3 ทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจที่ผู้บริโภคมีต่อกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ต่อไป เป็นการเพิ่มมูลค่า เพิ่มศักยภาพในการผลิตให้กับกลุ่ม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การออกแบบผลิตภัณฑ์
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการย้อมสี
3. กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การออกแบบผลิตภัณฑ์

1.1 ความหมายของการออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบ คือ ศาสตร์แห่งการแก้ปัญหาที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นโดยอาศัยความรู้ และหลักการของศิลปะ สร้างสรรค์ผลงานในรูป 2 มิติ และ 3 มิติ ให้เกิดความสวยงามและมีประโยชน์ใช้สอยตามความเหมาะสม

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539, น. 111) กล่าวว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ การออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตจำนวนมาก ในรูปแบบสินค้าเพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ในวงกว้างโดยที่รูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญ ชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความกระหายที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์นั้น

ส่วน ชีระชัย สุขสด (2544, น. 77) ให้ความหมายของคำว่า “ออกแบบผลิตภัณฑ์” จะมีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่กับส่วนการปรับปรุงหรือพัฒนาจากของเดิม การที่ได้มาซึ่งรูปทรงของผลิตภัณฑ์ในส่วนหนึ่งก็จะได้แนวความคิดจากแบบเดิม นำมาพัฒนาให้เข้ากับบทบาทของสังคมยุคใหม่และค่านิยมในการดำรงชีวิตของมนุษย์

จากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยพอสรุปความหมายของการออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ โดยการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา หรือพัฒนาจากผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในยุคนี้ ๆ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ออกแบบหรือนักออกแบบ คือ ต้องพยายามค้นคว้าสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เรียนรู้ และฝึกฝนทั้งทางด้านวิทยาการก้าวหน้าต่าง ๆ กรรมวิธีการผลิต

การเลือกใช้วัสดุ และหลักการในการออกแบบ โดยมีความสามารถเข้าใจ การวิเคราะห์ปัญหา การคิด ออกแบบสร้างสรรค์แก้ไขปรับปรุงผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของมนุษย์มากที่สุด

ผลิตภัณฑ์ที่ดีนั้นต้องมีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำซาก เช่น ประโยชน์ใช้สอยที่ต่างจากเดิม รูปแบบใหม่ วัสดุใหม่ หรืออื่นๆ ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้บริโภคในตลาดนั้น ต้องมีที่มา เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประวัติ ไม่ว่าจะ เป็นต้นกำเนิด ความคิดรวบยอดของการออกแบบให้ผู้บริโภคทราบเรื่องราวเหล่านั้นได้ ต้องมีระยะเวลาเหมาะสม การนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเหมาะสมตามฤดูกาล หรือตามความจำเป็นหรือเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคในช่วงเวลานั้น ๆ ต้องมีราคาพอสมควร เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาขายเหมาะสมกับกำลังซื้อของผู้บริโภคในตลาดนั้น โดยอาศัยการศึกษาวิจัยกลุ่มผู้บริโภคให้ได้ข้อมูลก่อนทำการ ออกแบบและผลิต ต้องมีข้อมูลข่าวสาร ของตัวผลิตภัณฑ์ควรจะสื่อให้ผู้บริโภคได้ทราบและเข้าใจอย่าง ถูกต้องในด้านประโยชน์และวิธีการใช้งาน ต้องเป็นที่ยอมรับ ผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม หรือกลุ่มเป้าหมาย ไม่เป็นสิ่งที่ทำให้เสื่อมเสียหรือขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม หรือศาสนา และมีอายุการใช้งาน ผลิตภัณฑ์จะต้องมีความแข็งแรง คงทนต่อสภาพของการใช้งาน หรือมีอายุการใช้งาน ที่เหมาะสมกับลักษณะของผลิตภัณฑ์และราคาที่จำหน่าย

1.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบอย่างเป็นระบบ คือ การแบ่งการทำงานออกจากกันเป็นขั้นตอนย่อย ๆ เพื่อช่วยลด ความสับสนในการคิดค้นแก้ปัญหา การทำงานตามแบบแผนอย่างเป็นขั้นตอนมีส่วนช่วยในการออกแบบให้ ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญได้ทดลองปฏิบัติและเผยแพร่ไว้แล้วเป็น 3 วิธี แต่ละวิธีมีการ ทำงานเป็นขั้นตอนย่อย และเน้นการให้ความสำคัญของขั้นตอนที่แตกต่างกัน ซึ่ง บุญแทน ต้นบุญต่อ (2540, น. 53) ได้แบ่งขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ออกเป็น 3 วิธี สรุปได้ดังนี้

วิธีที่ 1 แบ่งการทำงานออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่มีผลต่อการออกแบบมาแยกแยะหาความ เกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อสรุปให้ออกมาเป็นกลุ่มลักษณะที่งานออกแบบนั้น ๆ ควรจะเป็น

2) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการนำผลการวิเคราะห์มาสร้างสรรค์ด้วยเทคนิค วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้วิธีแก้ปัญหาที่มีความหลากหลาย และมีคุณภาพ สอดคล้องกับลักษณะที่ควรจะเป็นไปตามความต้องการใช้งาน

3) การประเมินผล (Evaluation) เป็นการนำวิธีการแก้ปัญหาที่สังเคราะห์ได้มา เปรียบเทียบตามหลักเกณฑ์ และเลือกวิธีการที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมสูงสุดสำหรับนำไปพัฒนาเพื่อ การผลิตและการจำหน่ายต่อไป

วิธีที่ 2 แบ่งการทำงานออกเป็น 7 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) เตรียมรับสภาพ (Accept Situation) เมื่อได้รับปัญหาการออกแบบ นักออกแบบต้องทำความเข้าใจเนื้อหาของงานออกแบบนั้น ๆ ให้เข้าใจเป็นอย่างดีและสำรวจความพร้อมของตนเอง เช่น เวลาทำงาน ความรู้ ความชำนาญ ความถนัดและความสนใจ เพื่อประกอบการตัดสินใจที่จะรับงาน
- 2) วิเคราะห์ (Analysis) เป็นการค้นหาว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาความจริง ตลอดจนข้อคิดเห็นจากผู้รู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหา โดยการนำปัญหามาแยกส่วนและหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ช่วยในการมองเห็นข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ในปัญหานั้น
- 3) กำหนดขอบเขต (Define) นักออกแบบจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายหลักของการทำงานวางขอบเขตและจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้บรรลุอย่างเหมาะสมตามข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีอยู่
- 4) คิดค้นออกแบบ (Ideate) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ออกเพื่อสร้างทางเลือก วิธีการแก้ปัญหา ซึ่งสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายหลักได้
- 5) คัดเลือก (Select) การพิจารณาวิธีแก้ปัญหาลักษณะต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบเพื่อคัดเลือกวิธีการที่ดีที่สุด คือ วิธีที่ง่ายและได้ผลในการใช้งานสูงสุด
- 6) พัฒนาแบบ (Implement) การนำเอาแบบที่เลือกแล้วที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ปรับปรุงแก้ไขต่อไปจนถึงรายละเอียดเพื่อพัฒนาให้แนวทางที่เลือกนั้นมีความสมบูรณ์เกิดผลสูงสุด
- 7) ประเมินผล (Evaluate) การนำผลงานออกแบบที่ผ่านการพัฒนาแล้ว มาทบทวนผลที่เกิดขึ้น เพื่อให้รู้ว่าผลงานนั้นมีข้อดีและข้อบกพร่องอย่างไรทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

วิธีที่ 3 แบ่งการทำงานออกเป็น 8 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) การกำหนดขอบเขตของปัญหา (Identification of the problem) การนำเอาโจทย์หรือปัญหาที่ได้รับในงานออกแบบมาศึกษาให้เข้าใจถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และทำการกำหนดขอบเขตการทำงานเพื่อแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม
- 2) การค้นคว้าหาข้อมูล (Information) การศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานออกแบบ นำมาจำแนกอย่างเป็นระบบตามหัวข้อที่มีความสัมพันธ์กับปัญหา
- 3) การวิเคราะห์ (Analysis) การนำข้อมูลที่จำแนกไว้แล้วมาแยกแยะเปรียบเทียบ และจัดให้เกิดความสัมพันธ์กัน ผลจากการวิเคราะห์จะช่วยเสนอแนะตั้งแต่ทางเลือกจนถึงเกณฑ์สำหรับพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

4) การสร้างแนวความคิดหลัก (Conceptual Design) การใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์แนวความคิดหลัก ควรมีลักษณะที่สามารถแก้ปัญหาสำคัญได้อย่างตรงประเด็นและมีความกว้างครอบคลุมการแก้ปัญหา

5) การออกแบบร่าง (Preliminary Design) การนำแนวความคิดหลักมาตีความแปรรูปหรือประยุกต์สร้างขึ้นจากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรม ด้วยการร่างเป็นภาพ 2 มิติ หรือสร้างเป็นหุ่นจำลอง 3 มิติ แบบร่างควรมีจำนวนมาก มีความแตกต่างหลากหลายทางด้านรูปร่าง ขนาด ส่วนประกอบ โครงสร้างจนถึงส่วนประกอบย่อย พร้อมทั้งให้คำอธิบายหรือกราฟิกแสดงหลักการ วิธีการ และความ คิดเห็นของผู้ออกแบบต่อแบบเหล่านั้น

6) การคัดเลือก (Selection) การนำแบบร่างที่สร้างขึ้นเป็นจำนวนมากมาเปรียบเทียบ โดยใช้หลักเกณฑ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อคัดเลือกแบบที่มีความเหมาะสมสูงสุด สามารถแก้ปัญหาได้ สำเร็จด้วยวิธีการง่าย ประหยัด และมีความเป็นไปได้จริงทั้งในการผลิตและการตลาด

7) การออกแบบรายละเอียด (Detail Design) การนำแบบที่ผ่านการพิจารณาการคัดเลือกแล้วนำมาพัฒนาต่อไปจนถึงขั้นรายละเอียดของส่วนประกอบย่อยต่างๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น นับเป็นขั้นตอนสำคัญที่มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงแบบที่มาจากแนวความคิดธรรมดาให้กลายเป็น แบบที่น่าสนใจและใช้งานได้ดีหรือในทางตรงกันข้ามมีส่วนทำลายแนวความคิดที่ดีให้ด้วยคุณค่าได้จากการขาดความเอาใจใส่ในรายละเอียดของงาน

8) การประเมินผล (Evaluation) การนำแบบที่สำเร็จทั้งในลักษณะงาน 2 มิติ และ 3 มิติ มาทำการประเมินผลงานนั้น ๆ ว่ามีความถูกต้องและครบถ้วนตามขอบเขตและจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพียงใด การประเมินผลช่วยให้รู้ระดับคุณภาพของงานออกแบบและเป็นการตรวจสอบขั้นสุดท้ายก่อนการลงทุน ผลิตและจำหน่าย

จากขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่จำเป็นจะต้องมี คือ การวิเคราะห์ การกำหนดขอบเขต การออกแบบร่าง การคัดเลือก การพัฒนาแบบ และการประเมินผล ซึ่งผู้ออกแบบสามารถเรียงลำดับขั้นตอนการทำงานออกแบบได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของปัญหา เวลา ทุน และความถนัดของผู้ออกแบบ

ส่วน วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร (2548, น. 177) ได้กล่าวถึง กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหาการออกแบบ (Design Problem) ตั้งประเด็นปัญหาในสิ่งที่จะออกแบบก่อนว่า

มีปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรบ้างในตัวผลิตภัณฑ์ และลักษณะของการออกแบบนั้นเป็นการปรับปรุงแก้ไขผลิตภัณฑ์เก่าที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชิ้นใหม่

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการ (Analyze Needs) โดยวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ว่าต้องการอะไร เช่น การใช้งานที่สะดวก รูปแบบที่ทันสมัย สวยงาม ทนทาน ราคาถูก เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objectives) กำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบ โดยพิจารณาจากข้อมูลของผู้บริโภค ผู้ประกอบการฝ่ายผลิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบเพื่อเลือก (Create Alternatives) โดยทั่วไปจะใช้วิธีการทำแบบร่างเพื่อเลือกไว้หลาย ๆ แบบ เพื่อที่จะได้แบบที่ดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเป็นไปได้ (Check for Feasibility) ของแบบที่ทำการร่างขึ้นว่าเป็นไปได้หรือไม่ ทั้งด้านรูปแบบ สีสน ขนาด หน้าที่ใช้สอย กรรมวิธีการผลิต และอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 6 สรุปเลือกแบบที่ดีที่สุด (Select the Solution) หากพบว่าส่วนใดหรือจุดใดยังมีข้อบกพร่อง ก็ให้ทำการแก้ไขปรับปรุงจนกว่าจะได้ผลลัพธ์ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 7 เขียนแบบงานออกแบบ (Draw the Design) ทำการเขียนแบบงานที่ได้ออกแบบไว้ให้สมบูรณ์ ซึ่งจะต้องกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ในงานออกแบบให้ครบถ้วน เพื่อใช้เป็นสื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ และใช้ประกอบการพิจารณาแบบ หรือการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของชิ้นงานที่จะช่วยให้ฝ่ายผลิตเข้าได้ง่าย และสามารถตัดสินใจในการทำงานได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

ในการออกแบบผลิตภัณฑ์มีกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ การตั้งประเด็นปัญหาการออกแบบ การวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การออกแบบเพื่อเลือก การตรวจสอบความเป็นไปได้ การสรุปเลือกแบบที่ดีที่สุด และการเขียนแบบงานออกแบบ ซึ่งในการออกแบบอย่างเป็นระบบแบ่งการทำงานออกจากกันเป็นขั้นตอนย่อย ๆ จะช่วยลดความสับสนในการแก้ปัญหา มีส่วนช่วยในการออกแบบให้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี การแบ่งขั้นตอนลักษณะต่าง ๆ มีวิธีการเข้าสู่ปัญหาในแนวทางเดียวกัน และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาทางการออกแบบได้

1.3 หลักเกณฑ์การออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ จำเป็นต้องมีปัจจัยต่อการกำหนดองค์ประกอบของงานออกแบบ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ดี ซึ่งมีปัจจัยที่แตกต่างกันแต่ละประเภทของผลิตภัณฑ์ สรุปได้ดังนี้

1) หน้าที่ใช้สอย (Function) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดจะต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยตามที่ต้องการได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ใน

หนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นอาจมีหน้าที่ใช้สอยอย่างเดียว หรือหลายหน้าที่ก็ได้ แต่หน้าที่ใช้สอยจะดีหรือไม่นั้นต้องใช้งานไประยะหนึ่งถึงจะทราบข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์

2) ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics or Sales Appeal) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมานั้นจะต้องมีรูปร่าง ขนาด สี สันสวยงาม น่าใช้ ตรงตามรสนิยมของกลุ่มผู้บริโภค เป็นวิธีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับความนิยมและได้ผลดี เพราะความสวยงามเป็นความพึงพอใจแรก ที่คนเราสัมผัสได้ก่อน มักเกิดมาจากรูปร่างและสีเป็นหลัก

3) ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics) การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้นั้นต้องเข้าใจกายวิภาคเชิงกลเกี่ยวกับขนาด สัดส่วน ความสามารถและข้อจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของผู้ใช้งานเกิดความรู้สึกที่ดีและสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะเพศ เผ่าพันธุ์ ภูมิสำเนา และสังคมแวดล้อมที่ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นข้อบังคับในการออกแบบ

4) ความปลอดภัย (Safety) ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวัน มีทั้งประโยชน์และโทษในตัว การออกแบบจึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ไม่เลือกใช้วัสดุ สี กรรมวิธีการผลิต ฯลฯ ที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้หรือทำลายสิ่งแวดล้อม ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องแสดงเครื่องหมายเตือนไว้ให้เห็นชัดเจนหรือมีคำอธิบายการใช้งานแนบมากับผลิตภัณฑ์ด้วย

5) ความแข็งแรง (Construction) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมานั้นจะต้องมีความแข็งแรงทนทานต่อการใช้งานตามหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่กำหนด โครงสร้างมีความเหมาะสมตามคุณสมบัติของวัสดุ ขนาด แรงกระทำในรูปแบบต่าง ๆ จากการใช้งาน

6) ราคา (Cost) ก่อนการออกแบบผลิตภัณฑ์ควรมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นกลุ่มใด อาชีพอะไร ฐานะเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดแบบผลิตภัณฑ์และประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้ใกล้เคียงมากขึ้น ราคาที่เหมาะสมนั้น ส่วนหนึ่งอยู่ที่การเลือกใช้ชนิดหรือเกรดของวัสดุและวิธีการผลิตที่เหมาะสม ผลิตได้ง่ายและรวดเร็ว

7) วัสดุ (Materials) การออกแบบควรเลือกใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติด้านต่างๆ ได้แก่ ความใส ผิวมันวาว ทนความร้อน ทนกรดต่าง ไม่ลื่น ฯลฯ ให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยผลิตภัณฑ์นั้น ๆ นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาถึงความง่ายในการดูแลรักษา ความสะดวกรวดเร็วในการผลิต รวมถึงจิตสำนึกในการรณรงค์ช่วยกันพิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการเลือกใช้วัสดุที่หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้ (recycle) ก็เป็นสิ่งที่นักออกแบบต้องตระหนักถึงในการออกแบบร่วมกัน เพื่อช่วยกันลดปริมาณขยะของโลก

8) กรรมวิธีการผลิต (Production) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดควรออกแบบให้สามารถผลิตได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ แต่บางกรณีอาจต้องออกแบบให้สอดคล้องกับกรรมวิธีของ

เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิม และควรตระหนักอยู่เสมอว่าไม่มีอะไรที่จะลดต้นทุนได้รวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการประหยัดเพราะการผลิตที่ละมกๆ

9) การบำรุงรักษาและซ่อมแซม (Maintenance) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดควรออกแบบให้สามารถบำรุงรักษา และแก้ไขซ่อมแซมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากเมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น ง่ายและสะดวกต่อการทำความสะอาดเพื่อช่วยยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งควรมีค่าบำรุงรักษาและการสึกหรอต่ำ

10) การขนส่ง (Transportation) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง ความสะดวกในการขนส่ง ระยะทาง เส้นทางขนส่ง การกินเนื้อที่ในการขนส่ง ส่วนการบรรจุหีบห่อ ต้องสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายของผลิตภัณฑ์ได้ง่าย

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีนั้นต้องคำนึงหลักเกณฑ์การออกแบบผลิตภัณฑ์คือ หน้าที่ใช้สอย ความสวยงามน่าใช้ ความสะดวกสบายในการใช้ ความปลอดภัย ความแข็งแรง ราคา วัสดุ กรรมวิธีการผลิต การบำรุงรักษาซ่อมแซม และการขนส่ง

1.4 องค์ประกอบการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Element of Product Design)

องค์ประกอบพื้นฐานที่แน่นอนก่อให้เกิดรูปแบบทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ สรุปดังนี้

1) **เส้น (Line)** ทุก ๆ สิ่งมีลายเส้น ชนิดของเส้นที่สำคัญมี 4 ชนิด คือ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นรูปตัวเอส และวงกลม เส้นทั้ง 4 ชนิดรวมกันเป็นรูปร่างของผลิตภัณฑ์ สิ่งต่าง ๆ ที่เห็นตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ แม่น้ำ ดอกไม้ ก้อนเมฆ เกิดจากเส้นทั้งนั้น ทุกสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นก็มาจากเส้นเช่นเดียวกัน

2) **รูปร่าง (Shape)** เส้นหลาย ๆ ชนิดรวมกันเป็นรูปร่าง ซึ่งมี 4 แบบหลัก คือ รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปกลม และรูปสามเหลี่ยม จะเห็นรูปร่างต่าง ๆ เหล่านี้ทุก ๆ แห่งที่เรามอง เช่น จากเครื่องเรือน เป็นต้น

3) **รูปทรง (Form)** มีลักษณะเป็นสามมิติ คือ มีทั้งความกว้าง ความยาว และความหนา หรือความลึกประกอบกัน รูปทรงคือรูปร่างของปริมาตร หรือมวล ซึ่งเกิดจากการปิดล้อม พื้นที่ว่าง เหมือนกับบ้าน ตู้และขาม ดังนั้นรูปทรงจะมีการกินเนื้อที่ในอากาศและมีลักษณะทางกายภาพเป็นกลุ่มเป็นก้อนจับต้องได้

4) **มวลและปริมาตร (Mass and Volume)** มวล คือ เนื้อที่ทั้งหมดของสสารหรือวัตถุต่าง ๆ ส่วนปริมาตร คือ บริเวณที่กินเนื้อที่ในอากาศทั้งหมดของวัตถุใดวัตถุหนึ่ง เป็นรูปทรงที่แสดงมิติกว้าง ยาว และหนา โดยเน้นสภาพที่กินบริเวณว่างรอบ ๆ ตัว การออกแบบที่มีรูปทรงเป็นส่วนประกอบจึงสัมพันธ์กับมวลและปริมาตรด้วย

5) **ลักษณะผิว (Texture)** คือ ลักษณะภายนอกของวัตถุ ที่มองเห็นและสัมผัสได้ มีผลต่อความรู้สึก ความงาม และประโยชน์ใช้สอย ลักษณะของพื้นผิวมีอิทธิพลต่ออารมณ์และความรู้สึก เช่น ถ้าลักษณะพื้นผิวหยาบ จะให้ความรู้สึกน่ากลัว หยาบ น่าขยะแขยง ไม่น่าจับต้อง ซึ่งเราสามารถมองเห็นและสัมผัสได้ การนำพื้นผิวมาใช้ในการออกแบบ จะช่วยให้เกิดความเด่นในส่วนที่สำคัญ และยังทำให้เกิดความงามสมบูรณ์

6. **บริเวณว่าง (Space)** คือ ระยะห่างของรูปร่าง รูปทรงในงานจิตรกรรม ช่องว่างของรูปทรงในงานประติมากรรม บริเวณว่างจะช่วยดึงดูดงานน่าสนใจ รู้สึกสบายโล่งปลอดโปร่ง แต่ถ้าบริเวณที่คับแคบจะให้ความรู้สึกอึดอัด ไม่สบาย งานออกแบบก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริเวณว่าง ในสภาพที่งานออกแบบต้องกำหนดรูปทรงลงบนบริเวณว่างที่กำหนดไว้

7) **สี (Color)** หมายถึง ลักษณะความเข้มของแสงสว่างที่ปรากฏต่อสายตา มีอิทธิพลต่อจิตใจมนุษย์ สีแต่ละสีให้ความรู้สึกไม่เหมือนกัน ในการใช้สีให้มีอิทธิพลต่อจิตใจมนุษย์นั้นจำเป็นต้องใช้ให้เหมาะสมกับอิทธิพลของสีแต่ละสี สีมีประโยชน์ในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ ช่วยให้เกิดความสวยงาม และป้องกันการกัดกร่อน นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ขนาดของผลิตภัณฑ์ทำให้ดูใหญ่ขึ้นหรือเล็กลง น้ำหนักทำให้รู้สึกหนักขึ้นหรือเบาลง ความสว่างของผลิตภัณฑ์เพื่อดึงดูดความสนใจแก่ลูกค้า เป็นต้น การใช้สีในผลิตภัณฑ์มีวิธีการใช้ดังนี้

- 1) การทาหรือระบาย เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น สีเทียน สีชอล์ก น้ำหมึก เป็นต้น
- 2) การพ่น เช่น สีน้ำมัน สีพลาสติก แลคเกอร์ เป็นต้น
- 3) การจุ่ม เช่น สีน้ำมัน สีพลาสติก เป็นต้น
- 4) การติดหรือปะ มีลักษณะเป็นแผ่นเทพมีกาวเคลือบผิวอยู่ ใช้ติดหรือปะชิ้นงาน
- 5) ใช้ซีตวาดหรือเขียน เช่น สีเมจิก สีเคมี สีเทียน สีชอล์ก น้ำหมึก ถ่าน เป็นต้น

1.5 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Principle of Product Design)

ความมุ่งหมายของการออกแบบผลิตภัณฑ์ ก็เพื่อที่จะให้เกิดสิ่งที่ดีกว่าในด้านของประโยชน์ใช้สอย และมีความสวยงาม ซึ่งเกี่ยวกับวัสดุ กรรมวิธีการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ดีออกมาตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผู้ออกแบบจะต้องมีประสบการณ์และมีหลักการออกแบบเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับนำไปใช้เพื่อเป็นเครื่องช่วยคิดในการออกแบบ สากร คันธโชติ (2528, น. 31-32) ได้กล่าวถึงหลักการออกแบบทั่ว ๆ ไปสรุปได้ดังนี้

1.5.1 ความเป็นหน่วย (Unity) ในการออกแบบ ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงงานทั้งหมดให้อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน เป็นกลุ่มเป็นก้อน หรือมีความสัมพันธ์กันทั้งหมดของงานนั้น ๆ และพิจารณาส่วนย่อยลงไปตามลำดับ ในส่วนย่อย ๆ ก็หลักการนี้เช่นกัน

1.5.2 ความสมดุลหรือความถ่วง (Balancing) เป็นหลักทั่ว ๆ ไปของงานศิลปะที่จะต้องดูความสมดุลของงานนั้น ๆ ความรู้สึกทางสมดุลนี้เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในส่วนของความคิดในเรื่องของความงามในสิ่งนั้น ๆ มีหลักความสมดุลอยู่ 3 ประการ คือ

1.5.2.1 ความสมดุลลักษณะเท่ากัน (Symmetry Balancing) คือ มีลักษณะเป็นซ้าย-ขวา, บน-ล่าง เป็นต้น ความสมดุลในลักษณะนี้ดูและเข้าใจได้ง่าย

1.5.2.2 ความสมดุลในลักษณะไม่เท่ากัน (Non- Symmetry Balancing) คือ มีลักษณะสมดุลกันในตัวเองไม่จำเป็นต้องเท่ากัน แต่ดูในด้านความรู้สึกแล้วเกิดความสมดุลกันในตัว ซึ่งเป็นความสมดุลที่เกิดในลักษณะที่แตกต่างกันก็ได้ เช่น ใช้ความสมดุลด้วยผิว ด้วยแสง-เงา หรือด้วยสี เป็นต้น

1.5.2.3 จุดศูนย์ถ่วง (Gravity Balace) การออกแบบใด ๆ ที่เป็นวัตถุสิ่งของและจะต้องใช้งานการทรงตัวจำเป็นที่ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์ถ่วง ได้แก่ การไม่โยกเอียง หรือให้ความรู้สึกไม่มั่นคงแข็งแรง เช่น เก้าอี้จะต้องตั้งตรง ยึดมันทั้ง 4 ขาเท่า ๆ กัน การทรงตัวของคนถ้ายืน 2 ขาก็จะต้องมีน้ำหนักลงที่เท้าทั้ง 2 ข้างเท่า ๆ กัน ถ้ายืนเอียงหรือพิงฝา น้ำหนักตัวก็จะลงที่เท้าข้างหนึ่ง และส่วนหนึ่งก็จะลงที่หลังพิงฝา

1.5.3 ความสัมพันธ์ทางศิลปะ (Relativity of Arts) เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณากันหลายขั้นตอน เพราะเป็นเรื่องของความรู้สึกที่สัมพันธ์กัน ได้แก่

1.5.3.1 การเน้นหรือจุดสนใจ (Emphasis or Center of Interest) ผู้ออกแบบจะต้องมีจุดเน้นให้เกิดสิ่งที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น โดยมีข้อบอกล่าวเป็นความรู้สึกร่วมที่เกิดขึ้นเองจากตัวของศิลปกรรมนั้น ๆ ความรู้สึกนี้ผู้ออกแบบจะต้องพยายามให้เกิดขึ้นเหมือนกัน ส่วนมากจากบุคคลทั่วไป

1.5.3.2 จุดสำรอง (Subordinate) คล้ายกับจุดเน้น แต่มีความสำคัญรองลงไปตามลำดับ ซึ่งอาจจะเป็นรองส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ก็ได้ ส่วนนี้จะช่วยให้เกิดความลดหล่นทางผลงานที่แสดง

1.5.3.3 จังหวะ (Rhythm) คือ การซ้ำอย่างเป็นระเบียบ เป็นผลที่ได้จากการใช้เส้นหรือรูปร่างซ้ำ ๆ ในระยะที่สม่ำเสมอ ทำให้วัตถุดูสวยงามและให้ความรู้สึกถึงความเคลื่อนไหว

1.5.3.4 ความต่างกัน (Contrast) เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยในการเคลื่อนไหวในการไม่ซ้ำซากเกินไป หรือเกิดความเบื่อหน่าย เช่น การออกแบบตกแต่ง ปัจจุบันผู้ออกแบบมักจะหาทาง

ให้เกิดความรู้สึกขัดกัน เช่น แก้วช็อคสมัยใหม่ แต่ขณะเดียวกันก็มีแก้วสมัยรัชกาลที่ 5 อยู่ด้วย 1 ตัว เช่นนี้ ผู้พบเห็นจะเกิดความรู้สึกแตกต่าง ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ซ้ำซาก

1.5.3.5 ความกลมกลืน (Harmonies) ความกลมกลืนในที่นี้หมายถึงการพิจารณาในส่วนรวมทั้งหมด แม้จะมีบางสิ่งบางอย่างที่แตกต่างกัน การใช้สีที่ตัดกันหรือการใช้ผิว ใช้เส้นที่ขัดกัน ความรู้สึกส่วนน้อยนี้ไม่ทำให้ส่วนรวมเสียก็ถือว่าเกิดความกลมกลืนกันในส่วนรวม อันได้แก่ เส้น แสง-เงา รูปทรง ขนาด พื้นผิว และสี

ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้ออกแบบจะต้องมีประสบการณ์และมีหลักการออกแบบขั้นพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ในการออกแบบ และหลักการออกแบบพื้นฐานคือ ความเป็นหน่วย ความสมดุล ความสัมพันธ์ทางศิลปะ ได้แก่ การเน้นหรือจุดสนใจ จังหวะ ความต่างกัน และความกลมกลืน

1.6 สิ่งดลใจในการออกแบบ (Inspiration of Design)

ในการออกแบบผู้ออกแบบจะต้องรู้จักเลือกใช้รูปทรงของสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวมาเป็นสิ่งดลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบตามสาขาต่าง ๆ และสิ่งดลใจในการออกแบบแบ่งได้ดังนี้

1.6.1 รูปทรงของธรรมชาติ ได้แก่ รูปแบบรูปทรงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1.6.1.1 พืช ได้แก่ รูปทรงของต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งก้าน

1.6.1.2 สัตว์ ได้แก่ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก

1.6.1.3 แร่ธาตุ ได้แก่ หิน ภูเขา ลำธาร ดิน น้ำ ทราย ฯลฯ

1.6.2 รูปทรงของมนุษย์ ได้แก่ รูปทรงของเด็ก ผู้ใหญ่ คนแก่ ผู้ชาย ผู้หญิง

1.6.3 รูปทรงของเรขาคณิต เป็นรูปทรงที่คิดโดยเฉพาะและเป็นที่ยอมรับกันในรูปทรงเหล่านั้นเป็นสากล ได้แก่ วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ทรงกลม ทรงกระบอก ลูกบาศก์ และทรงกรวย

1.6.4 รูปทรงอิสระ เป็นรูปทรงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาจากรูปทรงอื่น ๆ โดยที่เป็นรูปทรงที่ไม่สามารถจะบอกได้ว่าเป็นรูปทรงอะไร ในศิลปะสมัยใหม่นิยมใช้กันมากเกือบทุกวงการ

1.6.5 รูปทรงที่มนุษย์ประดิษฐ์ ได้แก่ สิ่งที่มนุษย์ผลิตขึ้นเป็นเครื่องใช้สอยต่าง ๆ มีชื่อและรูปทรงโดยเฉพาะ ได้แก่ แก้ว ไวโอลิน ตู้เย็น รถยนต์ ฯลฯ

การออกแบบตามสาขาต่าง ๆ ผู้ออกแบบสามารถเลือกใช้รูปทรงของสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวมาเป็นสิ่งดลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ เช่น รูปทรงของธรรมชาติ รูปทรงของมนุษย์ รูปทรงของเรขาคณิต รูปทรงอิสระ และรูปทรงที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการย้อมสี

2.1 ความหมายของการย้อมสี

การย้อม คือ การให้สีสิ่งทอ โดยให้สีที่ติดแน่นติดสีโดยทั่วถึง ซึ่ง นันทา โรจนอุดมศาสตร์ (2549, น. 3) ได้กล่าวว่า การย้อมสี หมายถึง การนำเอาวัสดุที่มีสีที่ปรากฏแก่สายตา เช่น แดง เขียว เหลือง น้ำเงิน น้ำตาล หรือดำ นำไปชุบ นำไปอาบ ทา ระบาย หรือพ่น ให้วัสดุอื่นเปลี่ยนสภาพการมองเห็นเป็นสีเดียวกับสีที่นำไปชุบ ทา ระบาย อาบ พ่น หรืออัด ซึ่งมีกรรมวิธีตั้งแต่ง่าย ๆ จนถึงกระบวนการสลับซับซ้อนต้องใช้เครื่องมือและเครื่องจักรเข้าช่วยเพื่อให้การย้อมสีนั้นติดทนทาน

2.2 ประวัติการย้อมสี

มนุษย์รู้จักการย้อมสีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ การย้อมสีเป็นการตกแต่งเส้นใย ผืนผ้า หรือหนังสัตว์ให้สวยงาม คงทน ถือเป็นงานศิลปะที่ทำให้เกิดความงามในสิ่งทอ และเป็นวิทยาศาสตร์ที่ทำให้สีติดอยู่บนสิ่งทอ ทนทานไม่หลุดลอก ซึ่งความเป็นมาของการย้อมสีสามารถสรุปได้ดังนี้

อินเดียรู้จักตกแต่งผ้าด้วยสีมอร์แดนท์ มานานกว่า 5,000 ปี มีชื่อเสียงการตกแต่งผ้าฝ้ายด้วยลวดลายพิมพ์และย้อมแบบกันสี ลวดลายเป็นลายดอกไม้ต่าง ๆ ทำจากผ้าฝ้ายสีเนื้อดี ในยุคแรก มีการนำสีไปย้อมหนัง ย้อมผ้าและเส้นใย ใช้สีย้อมจากพืช โดยสีดำได้จากเปลือกต้นโอ๊คและไม้ฝางผสมกับเกลือของเหล็กและทองแดง

ส่วนอียิปต์ได้มีการค้นพบผ้าย้อมสี ผ้าพิมพ์และผ้าทอในหลุมฝังศพและปิรามิด พบโรงงานย้อมสี พบผ้าย้อมเขียนเทียนหรือใช้ดินเหนียวเขียนในการย้อมแบบกันสี (Resist Dyeing) ค้นพบผ้าพันมัมมีในสุสานอายุมากกว่า 130 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ ซึ่งเขียนลวดลายตกแต่งด้วยมือ และพบผ้าลินินสีแดงย้อมจากต้นแมคเดอเรียในหลุมศพโบราณของอียิปต์

อินโดนีเซีย มีการทำผ้าบาติกและมัดย้อม (Batik Jumput) มาตั้งแต่ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 8 โดยการย้อมสีในยุคแรก ใช้สีย้อมจากต้นครามหรือต้นนิลา (Nila) เป็นสีเก่าแก่ที่สุด สีแดงจากต้นเม็งกูดู (Mengudu) สีน้ำตาลจากต้นโซกา (Soga) สีเหลืองจากต้นเตเกอร์น (Tegeran) ซึ่งล้วนแต่เป็นไม้พื้นเมือง

นันทา โรจนอุดมศาสตร์ (2549, น. 9) ได้กล่าวถึง วิธีการให้สีผ้าในสมัยโบราณไว้ 4 วิธี ดังนี้

1. วิธีบดอัดลงบนผ้าโดยใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ กิ่งไม้ เนื้อไม้ เปลือกหอย ขนนก เส้นผม ขนสัตว์ ผลเบอร์รี่ ผลไม้เปลือกแข็งและสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ต้องผ่านการสังเคราะห์ใด ๆ มาบดอัดลงไปบนผ้าหรือเส้นใย อาจผสมไข่ขาวหรือก้อนเลือดก็ได้ ประมาณ 2000 ก่อนคริสต์ศักราช พวกเปอร์เซีย นำเอาแผ่นโลหะ เงิน ทอง หรือทองแดง แผ่นเล็ก ๆ ตั้งแต่เส้นผ่าศูนย์กลางครึ่งนิ้วมาเย็บติดเสื้อผ้าเป็นลวดลาย

2. วิธีการขัดถูสีให้ติดผ้า ซึ่งสีนั้นได้มาจากการคั้นหรือเผาไหม้ของสิ่งต่าง ๆ เช่น ปูนขาว ยิปซั่ม และดินเหนียว ซึ่งจะให้สีขาวและครีม จากแร่เหล็กและดิน จะให้สีเหลือง แดงและน้ำตาล พวกธาตุแมงกานีส (Manganese) ขี้เถ้า และถ่านหินให้สีดำและเทา

สีเหล่านี้จะมีความทนต่อแสงแต่ไม่ทนต่อน้ำ ความชื้นหรือการสวมใส่ จึงมีวิธีการผสมส่วนอื่น ๆ เข้าไป เช่น ยางของต้นไม้ ไซขาว เลือด หรือน้ำลาย หรือการเคลือบด้วยน้ำมันสน กาวหรือขี้ผึ้ง การทำให้สีติดผ้าทนถาวรนั้นก็เป็นที่ต้องการ จึงมีการทดลองต่าง ๆ บ่อยครั้งที่พบว่าแม่น้ำบางแห่ง น้ำทะเล น้ำลาย ปัสสาวะ เป็นตัวช่วยทำให้สีติดทนได้ดี หากผสมสีผงให้ละลายตัวก่อนจะทำให้สีติดผ้าได้ทนกว่า ในบางส่วนของหมู่เกาะแปซิฟิกสามารถย้อมสีในกลุ่มสีแดงได้หลายระดับสีตั้งแต่ส้มจนถึงม่วงเข้ม ซึ่งเป็นเทคนิคของช่างย้อมจะควบคุมให้ได้ส่วนผสมของสีย้อม กรรมวิธีในการเตรียม สัดส่วนของความเข้มข้น อุณหภูมิ และเวลาในการย้อมสิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นผลให้เกิดความแตกต่างกันได้

3. ได้สีมาจากการคั้นจากผลไม้ ดอกไม้ รากไม้ และเปลือกไม้ สีที่คั้นนี้จะมีคุณสมบัติที่ระบายลงบนผ้าได้ ถ้ามีการแช่น้ำหรือต้มก็จะได้สูตรของสีย้อมที่ค่อนข้างจะทนต่อแสงและการซัก

4. ใช้แสงแดด ไฟและควันไฟ มาทำให้เกิดลวดลายบนผ้า แสงจะเป็นตัวทำให้สีจากธรรมชาติซีดลงได้ เช่น สีของผ้าเยื่อเปลือกไม้ เหมือนดังเช่นสีย้อมหลาย ๆ สี ถ้านำเอาแผ่นตะแกรงมาวางบนผ้าสีเข้ม แล้วนำผ้านั้นไปตากแดดจัด ๆ ส่วนที่แดดไปโดนผ้าจะทำให้สีซีดลงได้ จะทำให้เกิดลวดลายตามตะแกรงนั้นขึ้น ถ้านำเอาผ้าและตะแกรงไปอังเหนือกองไฟ ขี้เถ้าซึ่งเป็นคาร์บอนจะทำให้เกิดลวดลายตามรูตะแกรง หรือแม้แต่ผ้าทั้งผืนก็สามารถรมควันไฟได้สีเข้มขึ้นหรือแม้แต่สีดำซึ่งจะได้สีที่จะใช้ย้อมด้วยสีธรรมชาติไม่ได้ แต่ใช้ขี้เถ้ามาคลุกกับน้ำมันทำอาหาร ไข่ไม้ ดินเหนียวหรือน้ำมัน ระบายลงบนผ้าเปลือกไม้ได้

2.3 การย้อมสีสิ่งทอ

การย้อมสีสิ่งทอ สามารถกระทำได้หลายระยะ ทั้งก่อนและหลังการทำเป็นผืนผ้า ขึ้นอยู่กับประเภทของผืนผ้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ต้องการผลิต ซึ่งชิตติยา มลิวรรณ (2548, น. 310-312) ได้กล่าวถึง การย้อมสีสิ่งทอ สรุปได้ดังนี้

2.3.1 การย้อมในขณะที่เป็นเส้นใย (fiber dyeing) โดยการใส่เส้นใยลงในหม้อที่บรรจุน้ำสี ย้อมได้คราวละประมาณ 220 ถึง 1300 กิโลกรัม จะได้สีสม่ำเสมอ และสีเข้ม เพราะสีสามารถแทรกซึมเข้าไปในเส้นใยได้ง่าย มีสองวิธี ขึ้นอยู่กับลักษณะของเส้นใยที่นำมาใช้ คือ การย้อมเส้นใยที่ยังไม่ผ่านขั้นตอนใด ๆ เรียกว่า Stock dyeing ส่วนมากใช้ย้อมใยขนสัตว์ สำหรับทำผ้าที่ต้องการให้มีสีเข้ม สีอ่อนปนกัน นับเป็นการย้อมที่เปลืองค่าใช้จ่ายมากที่สุด เพราะย้อมได้ช้า และเมื่อนำไปทำเป็นเส้นด้าย จะเกิดการสูญเสียเส้นใยที่ย้อมสีแล้ว บางส่วนไปในขั้นตอนการสาวหรือหิว ทำให้เปลืองสีและสารเคมีเพิ่มขึ้น

การย้อมเส้นใยอีกวิธีหนึ่ง คือ การย้อมกลุ่มเส้นใยที่ผ่านการหิวแล้ว และอยู่ในรูปของสไลเวอร์ เรียกว่า top dyeing โดยการนำสไลเวอร์ที่ม้วนเป็นกลุ่มมาเรียงลงในถังใหญ่สำหรับย้อม ปิดฝา แล้วสูบน้ำสีให้ไหลวนเวียนติดเส้นใยทุกเส้น จะได้เส้นใยที่ติดสีดีและสม่ำเสมอเช่นเดียวกับการย้อมแบบ stock dyeing วัตถุประสงค์ในการใช้ก็เช่นเดียวกัน แต่มีข้อดีกว่า คือ ไม่มีการสูญเสียเส้นใยที่ย้อมสีแล้ว เพราะเส้นใยผ่านการสาวและการหิวมาเรียบร้อยแล้วจึงประหยัดกว่าการย้อมแบบ stock dyeing แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังจัดเป็นการย้อมที่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

2.3.2 การย้อมในขณะที่เป็นเส้นด้าย (yarn dyeing) การย้อมเส้นด้าย เป็นวิธีที่ใช้มา

ตั้งแต่ดั้งเดิม ปัจจุบันยังคงใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะการย้อมเส้นด้ายให้เป็นสีต่าง ๆ ก่อนที่จะนำไปถักหรือทอให้เป็นผืนผ้า ทำให้สามารถผลิตผ้าที่มีลวดลายสวยงามได้หลายแบบ ช่วยให้สีแทรกซึมเข้าไปในเส้นด้ายได้ดี ประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าการย้อมในขณะที่เป็นเส้นใย เพราะย้อมได้เร็วกว่า นิยมใช้เมื่อต้องการผลิตผ้าตา ผ้าทาง หรือผ้าสีพื้นที่ต้องการคุณภาพของสีดีเยี่ยม การย้อมเส้นด้ายมีหลายแบบ ขึ้นอยู่กับลักษณะของเส้นด้ายที่นำมาย้อม ได้แก่

1. การย้อมเส้นด้ายเป็นเช็ดหรือเป็นใจ (skein dyeing) คือ การจุ่มเส้นด้ายที่ม้วนเป็นเช็ดหรือเป็นใจหลวม ๆ ลงย้อมในหม้อน้ำสี โดยมากใช้กับเส้นด้ายที่ต้องการความอ่อนนุ่ม พองฟู เช่น ด้ายสำหรับถักนิต นับเป็นวิธีที่สิ้นเปลืองที่สุดในระหว่างวิธีย้อมเส้นด้ายด้วยกัน

2. การย้อมเส้นด้ายที่พันเข้าหลอด (package dyeing) คือ การย้อมเส้นด้ายที่พันอยู่ในหลอดด้ายเรียบร้อยแล้ว แกนหลอดที่ใช้ต้องมีลักษณะเป็นท่อกว้าง เจาะรูเล็ก ๆ โดยรอบ แต่ละหลอดมีเส้นด้ายหนักประมาณ ½ กิโลกรัม นำเส้นด้ายหลาย ๆ หลอดไปจัดเรียงลงในหม้อย้อม แล้วปล่อยน้ำสีให้ไหลวนเวียนจากใจกลางหลอดออกมาด้านนอก และจากด้านนอกเข้าสู่ใจกลาง สลับไปมา เส้นด้ายที่ย้อมโดยวิธีนี้ จะไม่มีความอ่อนนุ่ม และพองฟู แต่ก็เป็นวิธีที่นิยมใช้มาก

3. การย้อมเส้นด้ายที่อยู่ในแกนเส้นด้ายยีน (beam dyeing) มีลักษณะคล้ายกับการย้อมด้ายในหลอดเล็ก ๆ เพียงแต่ขนาดใหญ่กว่า คือ นำเส้นด้ายยีนที่พันเข้าแกนด้ายยีนเรียบร้อยแล้วมาย้อม ลงไปย้อมในถังที่ละแกน แล้วอัดฉีดน้ำสีให้ไหลจากใจกลางแกนออกมาทางด้านนอก และจากทางด้านนอก เข้าสู่ใจกลางสลับกันไปมา วิธีนี้จะประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าการย้อมในรูปของเช็ดด้าย หรือหลอดด้ายเล็ก ๆ

2.3.3 การย้อมในขณะที่เป็นผืนผ้า (piece dyeing) การย้อมสิ่งทอ หลังจากถักหรือทอ

หรือทำเป็นผืนผ้าด้วยวิธีอื่น ๆ แล้ว เรียกว่า การย้อมผืนผ้า ผ้าสีพื้นส่วนใหญ่ย้อมโดยวิธีนี้ นับเป็นวิธีย้อมที่ง่ายและประหยัดที่สุด และย้อมได้เร็ว สามารถย้อมผืนผ้าเป็นสีต่าง ๆ ได้ตามใบสั่ง หรือเมื่อถึงเวลาส่งออกจำหน่าย จึงมีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงของแฟชั่นน้อยกว่าวิธีอื่น ๆ ในการย้อมในขณะที่เป็นผืนผ้า สีอาจจะไม่แทรกซึมเข้าไปในเส้นใยได้ดีเท่าการย้อมในขณะที่เป็นเส้นด้าย หรือเส้นใย แต่ก็จัดอยู่ในขั้นใช้ได้โดยทั่วไป ผ้าที่ย้อมโดยวิธีนี้มักเป็นผ้าสีพื้น แต่ก็สามารถย้อมให้เกิดเป็นลวดลายได้หลายแบบ

2.4 วิธีการย้อมสี

วิธีการย้อมสีและอุณหภูมิที่เหมาะสมในการย้อมสีนั้น นันทา โรจนอุดมศาสตร์ (2549, น. 26) ได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

- 2.4.1. การย้อมแบบจุ่ม ต้องเอาผ้าที่ต้องการย้อมจุ่มลงในน้ำย้อมที่มีตัวสีย้อมและสารช่วยย้อมละลายรวมกัน มีความเข้มข้นที่เหมาะสม ผ้าที่ย้อมจะเคลื่อนไหวโดยกระบวนการเชิงกลหรือในทางกลับกันน้ำจะไหลเวียนโดยผ้านั้นอยู่นิ่ง กล่าวคือน้ำเคลื่อนที่หรือผ้าเคลื่อนที่ มีจุดมุ่งหมายให้ย้อมผ้าได้ดีสีติดอย่างสม่ำเสมอ

2.4.2 การย้อมแบบต่อเนื่อง เป็นวิธีการย้อมสีโดยผ้าผ่านมาจากเครื่องย้อมที่ทำหน้าที่อย่างหนึ่งไปสู่เครื่องย้อมที่ทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่งจนกว่าจะย้อมเสร็จ เริ่มจากการผ่านผ้าลงจุ่มในน้ำสีส่งไปบีบน้ำออกให้เหลือเพียงเท่าที่ต้องการ ส่งไปทำให้สีรวมตัวและทำให้สีติดผ้า

2.4.3. การย้อมด้วยการระบายสี หรือพิมพ์สีลงบนผืนผ้า ให้เนื้อสีซึมติดเส้นใยผ้าจากด้านบนลงด้านล่าง การย้อมด้วยวิธีระบายบนผืนผ้าหรือเรียกว่า “ย้อมแปรง” สีจะซึมลงในเนื้อผ้าทั้ง 2 ด้าน การระบายข้างจึงทำให้สีติดเส้นใยเข้มและแน่น ส่วนการพิมพ์ผ้าสีติดผ้าเฉพาะด้านหน้าเท่านั้น

2.5 อุณหภูมิในการย้อมสี

ในการย้อมสีนั้นอุณหภูมิของน้ำย้อมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผ้าและเส้นใยติดสีสวยงามทนทาน ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับเวลาในการย้อม ถ้าอุณหภูมิไม่เหมาะสมและเวลาย้อมเร่งเกินไป สีก็จะไม่ติดผ้าหรือติดไม่ทนทาน แขนหรือตม่น้ำย้อมนานเกินไปผ้าหรือเส้นใยอาจเปื่อยได้ อุณหภูมิของการย้อมขึ้นอยู่กับลักษณะของสีย้อม ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ

2.5.1 ย้อมเย็น หมายถึง ย้อมในอุณหภูมิประมาณ 20-30°C หรืออุณหภูมิของห้องหรือน้ำย้อมธรรมดาจากก๊อกประปาหรือจากบ่อ

2.5.2 ย้อมอุ่น เป็นการย้อมในอุณหภูมิ 40-60°C

2.5.3. ย้อมร้อน เป็นการย้อมในอุณหภูมิ 60-100°C

2.6 การย้อมสีธรรมชาติ

สีย้อมในธรรมชาติที่นิยมนำมาย้อมเส้นใยและผ้า มี 3 ชนิด คือ สีย้อมจากพืชหรือสมุนไพร สีย้อมจากสัตว์ และสีย้อมจากดิน

2.6.1 สีย้อมจากพืช หรือสมุนไพร

ในประเทศไทยได้มีการนำพืชมาต้มหรือแช่ในน้ำ เพื่อใช้ย้อมจีวรเป็นสีฝาด และใช้ย้อมแห ย้อมด้าย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมา ในภาคเหนือมีการย้อมฝ้าย ย้อมหอม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการย้อมผ้ามัดหมี่และย้อมเส้นด้ายเพื่อทอผ้าตาหมากรุก ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล มีการจัดสัมมนาจัดประชุมเพื่อส่งเสริมให้มีการปลูกเก็บเกี่ยวพืชที่มีคุณสมบัติเป็นสีย้อมได้ พืชที่ใช้กำเนิดสีที่นิยมใช้ มี 12 สี ซึ่งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2541, น. 33) ได้กล่าวถึงสีและพืชที่ให้กำเนิดสีประกอบด้วยสีต่าง ๆ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงสีและพืชที่ให้กำเนิดสี

ที่	สี	ได้จาก
1.	สีชมพู	ต้นมหาภาพ และต้นฝาง
2.	สีแดง	ดอกคำฝอย รากยอ ครั่ง มะเขือเทศสุก กระเจี๊ยบ หัวผักกาดแดง พริกแดง แก่นรัก
3.	สีเหลือง	แก่นขนุน ขมิ้นชัน แก่นเข รากต้นสะกือ ฟักทอง
4.	สีน้ำตาล	เปลือกไม้โกงกาง เปลือกเงาะ
5.	สีดำ	ลูกมะเกลือ
6.	สีส้มแดง	ลูกสะตู่หรือลูกคำเงาะ
7.	สีกาบิแกมเขียว	เปลือกเพกากับแก่นขนุน
8.	สีทองอ่อน	รากแกลง (มะพูด)
9.	สีเขียว	เปลือกต้นมะริดไม้ ใบหูกวาง เปลือกกระหูด เปลือกสมอ
10.	สีกาบิแกมเหลือง	หมากสงกับแก่นแกล
11.	สีม่วงอ่อน	ลูกหว่า
12.	สีน้ำเงิน	ต้นคราม

2.6.2 สีข้อมจากสัตว์

การข้อมสีแดงจากครั่ง ครั่งมีมากในภาคเหนือและภาคอีสาน ชาวบ้านมักจะเลี้ยงครั่งโดยวิธีปล่อยไว้ตามต้นจามจุรีหรือต้นฉำฉา ครั่งนี้ชาวอีสานเรียกว่า “ขี้ครั่ง” วิธีข้อมผ้าด้วยครั่ง คือ นำครั่งมาตากแดดให้แห้ง แล้วจึงนำไปป่นในครกตำข้าวตำให้ละเอียด ต่อจากนั้นนำไปแช่ในน้ำมะขามเปียกประมาณหนึ่งวัน และไปตั้งไฟต้มน้ำให้เดือด หลังจากนั้นจึงนำเอาฝ้ายหรือไหมที่ฟอกสะอาดแล้ว แช่ทิ้งไว้ประมาณ 30 นาที แล้วเอาไหมหรือฝ้ายขึ้นจากหม้อ บีบให้หมาด แล้วไปล้างในน้ำสะอาด จากนั้นตากให้แห้ง ไหมเหล่านี้จะกลายเป็นสีแดง

2.6.3 สีข้อมจากดิน

ในประเทศไทยมีดินที่มีลักษณะพิเศษ มีแร่เหล็กในเนื้อดิน ซึ่งสามารถนำมาทำเป็นสีข้อมได้สวยงาม ซึ่งมีวิธีข้อมทั้งข้อมร้อน คือ ต้มเส้นใย และข้อมเย็นในอุณหภูมิของห้อง

การใช้สีข้อมจากธรรมชาติถึงจะมีสีอันจำกัด การนำไปใช้ก็สามารถผสมผสานเส้นด้าย ทำให้เกิดสีใหม่ขึ้นได้หลายสี เช่น สีฟ้าอมม่วงข้อมจากไม้ฝางและคราม (สีน้ำตาลอมแดงจากไม้สาดาวและครั่ง สีเหลืองทองจากไม้ประทุดและคราม สีเขียวอ่อนและเขียวเข้มจากไม้ฝาง มะเกลือ ไม้มะริดไม้ ไม้ขนุนและคราม สีฟ้าเข้มและน้ำเงินจากครามซึ่งใช้ได้ที่ข้อมจำนวนครั้งต่างกัน สีฟ้าจำนวนครั้งที่ข้อมน้อยกว่าสีน้ำเงิน

2.7 สารช่วยย้อม

สารช่วยย้อม มีหลายชนิด สามารถเลือกใช้ได้ตามสภาพของท้องถิ่น ในประเทศไทยใช้กรดจากผลไม้ เช่น มะนาว มะขาม ใช้ต่าง จากซีเถ้า น้ำปูนใส น้ำมะพร้าวและหมักโคลน

ในเกาหลี ใช้กรดอลูมิเนียม กรดอะซีติก กรดน้ำส้มสายชู หรือใช้ต่าง เช่น โซดาไฟ ซึ่งเป็นต่างแก่นอกจากนี้เป็นต่างที่เตรียมจากธรรมชาติ ซึ่งได้จากการเผาไฟพืชหรือสัตว์ เพื่อให้ได้มาซึ่งซีเถ้า ได้แก่ เเผาเปลือกหอยนางรม เปลือกหอยอื่น ๆ และน้ำต่างซึ่งได้มาจากการเผา ฟางข้าว เปลือกถั่ว ก้านต้นคราม ก้านต้นดอกคำฝอย ผักขบป่า ข้าวสารสี

สำหรับกรดน้ำส้มสายชูนั้นเตรียมจากเหล้า ซึ่งทำจากข้าวเจ้าและข้าวบาเลย์ กรดน้ำส้มจากข้าวเจ้า และกรดน้ำส้มจากผลไม้หมัก ใช้ในการย้อมสีครามขั้นสุดท้ายหรือใช้เป็นสารเกาะสี กลุ่มกรด (Acid Mordants) ในการย้อมสีจากพืช น้ำซาวข้าว แป้งข้าวเหนียว กาว ซึ่งทำจากหนังวัวและน้ำถั่ว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสารช่วยให้ทำให้สีติด (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2541, น. 94-97)

ในอินโดนีเซีย ใช้สารช่วยย้อมกับการย้อมสีในสภาพสีเย็น โดยเฉพาะการย้อมบาติก มีหลายชนิด เช่น น้ำส้มสายชู น้ำผลไม้หมัก น้ำมะพร้าว น้ำปูนใส น้ำต่างซีเถ้า จุลสี และมีน้ำยาติดสี ส่วนในรัฐซาราวัก ประเทศมาเลเซีย ใช้ปูนใสและมีสูตรน้ำยาพิเศษสำหรับช่วยให้ผ้าติด สีเข้มและทนทาน ประกอบด้วย ชิงป่า ขมิ้น ขมิ้นป่า ขมิ้นชัน เกลือจากต้นปาล์มนิปะห์ (Nipah) น้ำ และน้ำต่างซีเถ้าจากต้นปาล์ม อย่างละ 1 กะลา ผสมกับน้ำเดือด ใช้หมักผ้า (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2541, น.132 – 133)

2.8 ขั้นตอนการย้อมฝ้ายสีธรรมชาติ

สีธรรมชาติแต่ละชนิดที่นำมาย้อมมีวิธีการและส่วนประกอบที่ใช้ย้อมต่างกันออกไป ในการย้อมฝ้ายด้วยสีจากหินลูกรังของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา มีส่วนประกอบและขั้นตอนในการย้อมดังนี้

2.8.1 ส่วนประกอบในการย้อม

2.8.1.1 เส้นใยฝ้ายดิบ

ภาพที่ 2.1 เส้นใยฝ้ายดิบ

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.1.2 หินลูกรัง (สีจากวัสดุธรรมชาติที่ใช้อย้อม)

เลือกหินที่มีลักษณะสีแดงเข้ม ไม่เอาสีแดงปนดำเพราะอาจทำให้สีที่ย้อมผิดเพี้ยน และออกมาในลักษณะสีค่อนข้างไปทางน้ำตาลดำ นำมาตากให้แห้งหลาย ๆ แดด เพื่อต่อนำมาบดจะได้บดให้ละเอียดเป็นผงได้ง่าย ดินที่บดแล้วนำมากรองกับตะแกรง แล้วจึงสามารถนำมาย้อมผ้าฝ้าย

ภาพที่ 2.2 หินลูกรัง

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.3 หินลูกรังที่บดแล้ว

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.4 หินลูกรังที่บดแล้วนำมากรองกับตะแกรง

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.1.3. เกลือ

ภาพที่ 2.5 เกลือ

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.1.4 สารส้ม

ภาพที่ 2.6 สารส้ม

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.2 ขั้นตอนในการย้อมฝ้าย มีดังนี้

2.8.2.1 นำฝ้ายที่จะย้อมมาแช่น้ำเปล่าไว้ ให้ฝ้ายอมน้ำ สังเกตได้จากการจมลงในน้ำ ต่อมานำมาต้มกับผงซักฟอกเพื่อฟอกเส้นใยก่อนย้อมสี

ภาพที่ 2.7 การฟอกเส้นใยฝ้ายก่อนนำไปย้อม

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

2.8.2.2 นำผงสีหินลูกรังมาผสมกับน้ำเปล่า เกลือ และสารส้ม คนให้ส่วนผสม

ละลายเข้ากันดี

ภาพที่ 2.8 ผสมผงสีหินลูกรังกับน้ำเปล่า เกลือ และสารส้ม

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.2.3 นำเส้นใยฝ้ายลงย้อมประมาณ 30 นาที ทุกๆ 3-5 นาที จึงพลิกเส้นใยให้สีเข้ากันทั่วถึงสม่ำเสมอจนครบ 30 นาที นำขึ้นพักให้เย็นแล้วนำไปล้างน้ำสะอาดจนกว่าน้ำที่ล้างใยฝ้ายจะใส ขั้นตอนสุดท้ายแช่น้ำยาปรับผ้านุ่ม 1 คืน แล้วตากให้แห้ง ก็จะได้เส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติพร้อมสำหรับนำไปทอต่อไป

ภาพที่ 2.9 นำเส้นใยลงย้อม

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.10 เส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.3 เครื่องมือ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า

2.8.3.1 เครื่องทอ อุปกรณ์หรือเครื่องมือสำคัญในการทอผ้าก็คือเครื่องทอ ซึ่งคนไทยพื้นบ้านในภาคกลาง ภาคเหนือและภาคอีสาน เรียกว่า กี่ หรือ หูก ภาคใต้เรียกว่า เก กี่ หรือ หูก พัฒนารูปร่างมาจากหลักการเบื้องต้นที่ต้องการให้มีการขัดสายกันระหว่างด้ายเส้นยืนกับด้ายเส้นพุ่ง เป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะให้เกิดเป็นผืนผ้าขึ้น

2.8.3.2 กระสวย ใช้สำหรับพุ่งด้ายเข้าไปขัดกับด้ายเส้นยืนทุกเส้น และพุ่งกลับไปกลับมา จนเกิดเป็นเนื้อผ้าตามลวดลายและขนาดที่ต้องการ

2.8.3.3 เส้นด้าย เส้นฝ้ายหรือเส้นไหมซึ่งย้อมแล้ว เตรียมม้วนขึ้นก็เป็นด้ายเส้นยืน และเส้นพุ่ง

2.8.4 กระบวนการผลิตผ้าทอ

กระบวนการผลิตผ้าทอนั้น บัว ดวงตา (สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2559) ประธานกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ได้กล่าวถึงกระบวนการทอผ้าของกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

2.8.4.1 การเตรียมด้าย เริ่มจากการย้อมฝ้าย ในปัจจุบันเส้นด้ายที่ใช้เป็นเส้นใยฝ้ายและใยไหมย้อมสีธรรมชาติส่วนเส้นใยประดิษฐ์และด้ายโทเร จะย้อมสีให้เรียบร้อย มีหลายสีให้เลือก แต่ในสมัยก่อนนั้น เส้นด้ายที่ใช้เป็นเส้นด้ายฝ้ายดิบซึ่งต้องมาต้มแยกไขมันก่อน เพื่อสกัดไขมันและสิ่งสกปรกออก หลังจากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการย้อม ด้ายขาวจะต้องนำไปฟอกขาวเสียก่อนเพื่อให้ได้ฝ้ายขาว หากต้องการด้ายสีอ่อนก็นำได้ขาวที่ได้มาย้อมสีอ่อน ส่วนถ้าจะย้อมสีเข้ม เช่น สีแดง สีนํ้าเงิน หรือสีจัด ๆ ไม่ต้องนำด้าย

ไปฟอกขาวก่อนก็สามารถย้อมสีเข้มได้เลย จากนั้นจึงจะนำไปลงน้ำแป้งเพื่อคงสภาพสีและให้เส้นด้ายเรียบ
นำไปผึ่งที่มีลมพัดผ่านเพื่อให้ด้ายแห้ง

ภาพที่ 2.11 เส้นใยฝ้ายที่ย้อมสีแล้ว

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.4.2 การหันด้าย การหันด้ายหรือหมุนด้ายเข้าหลอด คือการนำด้ายที่ย้อมสีตามความ
ต้องการแล้ว นำมาหมุนเข้าหลอดพลาสติกที่มีความยาวประมาณ 6 นิ้ว หมุนด้ายขึ้นตามความต้องการลงใน
หลอด

ภาพที่ 2.12 การหมุนเข้าหลอดเตรียมเดินด้าย

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.4.3 คั่นหูก หรือเดินด้าย เป็นการเตรียมด้ายยืน โดยนำด้ายที่กรอเข้าหลอดไว้แล้ว มาจัดเรียงเสียบไว้กับรางเสียบหูก แล้วนำด้ายมาพันกับหลักของที่คั่นหูก กลับไปกลับมาจนได้ความยาวที่ต้องการ ซึ่งต้องเดินหลายเที่ยวจนครบ ความกว้างของผ้า

ภาพที่ 2.13 การเดินด้าย

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.4.4 สอดฟันหวี ต่อมาก็คือการต่อฟันหวี (นำด้ายไปสอดฟันหวี) โดยใช้คนสองคน คนหนึ่งเสียบเบ็ดผ่านฟันหวี อีกคนคล้องด้ายแล้วดึงมาที่ไม้ ทำทีละช่อง จนครบตามความยาวของฟันหวี (ถ้าผ้ากว้าง 1 เมตร จะมีฟันหวีประมาณ 1200 ช่อง)

ภาพที่ 2.14 การสอดฟันหวี

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.4.5 หวีด้ายเข้าลูกหัด

ภาพที่ 2.15 การหวีด้ายเข้าลูกหัด

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

2.8.4.6 การตัดดอกหรือเก็บลาย การเก็บลาย คือการตัดเส้นด้ายแยกชิ้นลงตามลักษณะของลาย ผ้าสีตะกอกขึ้นไปจะต้องมีการตัดดอกตัดลายไว้ก่อน แล้วจึงเก็บตะกอก ผ้าสีตะกอนั้นตัดด้ายสองครั้ง หกตะกอกัดสามครั้ง แปดตะกอกัดสี่ครั้ง

ภาพที่ 2.16 การตัดเส้นด้ายก่อนเตรียมเก็บตะกอก

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

2.8.4.7 เก็บตะกอ ก่อเขาหรือเก็บตะกอ เป็นการใช้เส้นด้ายขนาดใหญ่ผูกเส้นด้ายยืนที่เป็นเส้นยก ที่คัดแยกคั่นไว้กับไม้เรียว เพื่อใช้ยกแยกเส้นสำหรับสอดด้ายพุ่งให้เป็นผืนผ้าและลวดลายตามต้องการหลังจากเก็บตะกอ เสร็จแล้วจึงโยงลูกกลิ้ง ผูกเท้าเหยียบ และทดลองทอด้วยต่อนั้นก็ถึงขั้นตอนการทอ

ภาพที่ 2.17 การผูกโยงตะกอเข้ากับเท้าเหยียบ

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

2.8.4.8 ทอเป็นลายตามต้องการ

ภาพที่ 2.18 การทอเป็นลายตามต้องการ

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.19 ผ้าทอที่สำเร็จแล้ว

ที่มา : ผู้วิจัย

2.8.5 คำศัพท์ที่ใช้ในการทอผ้า

แกะลาย คือ การนับเส้นด้ายยืนในผืนผ้าเดิมแยกเป็นยกเส้นข่มหรือขึ้นลง จากผ้าผืนเดิม เพื่อสร้างลาย โดยจดเก็บสูตรไว้

เขา หรือตะกอ เป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่แยกเส้นด้ายยืนให้ขึ้นลง เพื่อให้เส้นด้ายขัดกัน เกิดเป็นเนื้อผ้า เขามีสองชนิด คือ เขายกดอกและเขาลายขัด วิธีทำให้เชือกหรือเส้นด้ายเบอร์ใหญ่ เช่น เบอร์ 6 เบอร์ 9 คล้องเส้นด้ายยืน ผูกไว้กับไม้เรียว 2 อัน ประเภทกันเป็นโครงยึดด้าย จำนวนเขาที่ผูกต่อ 1 ลาย นับเป็นนัดหรือไม้ ส่วนเขาลายขัดมีสองเขาแยกเส้นด้ายบนล่าง ผูกโยงกับไม้กลม ห้อยไว้ข้างล่าง สำหรับใช้เท้าเหยียบสลับกัน

เขา คือ การนับทอผ้ากำหนดจากการที่คั่นหูใส่ด้ายชุดใหม่แต่ละครั้ง ใส่ด้ายชุดใหม่ชุดหนึ่งนับเป็นหนึ่งเขา

ตีนเหยียบ เป็นไม้ผูกโยงกับเขา จะมีตีนเหยียบก็อันขึ้นอยู่กับลายผ้า

เที้ยว คือ การเดินด้ายจนครบความยาวของผ้าที่ต้องการในแต่ละชุด

นัด คือ ไม้ที่ใช้ใส่คั่นระหว่างเส้นด้ายให้ขัดตอนเก็บก้ามปู

การทอดอก คือ การทอผ้าที่ใช้ด้ายพุ่ง 2 ชนิด ชนิดที่ 1 เป็นเส้นด้ายที่ทำให้ปรากฏดอกนูนสูงกว่าสีพื้น ทอตามลายแต่ละนัด ชนิดที่ 2 ใช้ทอลายขัดเพื่อเป็นโครงร่างผืนผ้า และหมุนดอกให้นูนเดินขึ้นจากเนื้อผ้า

สืบทอด คือ การใช้เส้นด้ายที่คิดค้นมาใหม่มาต่อกับเส้นด้ายในกึ่งที่ทอจนหมดเขาและตัดผ้า ออกไปแล้ว บางที่เรียกสั้น ๆ ว่าสืบทอด วิธีนี้ใช้กับการทอลายเดิมไม่ต้องรื้อเก็บลายใหม่

3. กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

3.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา แรกเริ่มก่อตั้งโดย นางบัว ดวงตา ซึ่งเป็นคนขอนแก่นโดยกำเนิด ผูกทอ ผ้ามาตั้งแต่เด็ก ต่อมาพอมีครอบครัวจึงย้ายมาอยู่ที่อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และได้นำวิชาความรู้ในด้านการทอผ้ามาทอผ้าไว้ใช้สอย นายเนื่อง ทองแก้ว ชาวบ้านในชุมชนพบเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาในการทอผ้าจึงได้ชักชวนกันจัดตั้งกลุ่มและเริ่มสอนทอผ้า ในปี พ.ศ. 2534 โดยสร้างโรงทอให้จากวัสดุก่อสร้างในท้องถิ่น สร้างในพื้นที่ดินของตนเอง ชาวบ้านให้ความสนใจและเข้าร่วมเป็นสมาชิก ซึ่งมีเพียง 7 คน โดยร่วมกันลงทุนคนละ 300 บาท ผ้าทอในยุคเริ่มแรกเป็นการทอผ้าขาวม้า แต่เนื่องจากสมาชิกไม่สามารถทอจำหน่ายได้เพียงพอและใช้เวลานานในการผลิต จึงไม่ประสบความสำเร็จในระยะแรก ผ้าที่ทอออกมามีจำหน่ายเฉพาะในชุมชน เพราะยังไม่เป็นที่รู้จักและผ้าทอมีจำนวนน้อย เนื่องจากในช่วงเริ่มแรกใช้กี่กระทบในการทอและสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ต่อมามีการยุบกลุ่มในปี 2533 เนื่องจากสมาชิกลดจำนวนน้อยลง และไม่สามารถทอผ้าจำหน่ายได้ทัน เนื่องจากคนในชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก ไม่สามารถมาร่วมเป็นสมาชิกในการทอผ้าได้ แต่เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ก่อตั้งโดยคนในชุมชนเอง ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจและสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์มากขึ้น เช่น การศึกษานอกโรงเรียน ตำบลสะท้อนให้การสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 5,000 บาท องค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนให้เงินกู้ในจำนวน 50,000 บาท และทำการคืนเงินกู้จนครบ สำนักงานเกษตรอำเภอนาทวีเห็นความสำคัญของกลุ่มจึงได้เสนอให้กลุ่มทำการลงทะเบียนโอทอปจนสินค้าผ้าทอได้ในระดับ 2 ดาว

ในปี 2547 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2556 วิทยาลัยชุมชนสงขลาได้ให้งบประมาณในการจัดสร้างโรงทอและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การทอผ้า ให้ความรู้เพิ่มเติมด้านเทคนิคการทอผ้าและการย้อมผ้าย้อมสีธรรมชาติ ทางกลุ่มจึงมีการต่อยอดความรู้พัฒนาจนได้สีย้อมจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น หินลูกรัง ใบชี่เหล็ก ใบชี่ไก่หรือสาปเสื่อ แก่นขนุน เปลือกฝักสะตอ ใบหูกวาง ต้นกล้วย ใบลิ้นฟ้า (เพกา) เปลือกมังคุด จนพัฒนามาสู่สีของเปลือกยางพารา ทางกลุ่มได้เรียนรู้การเพาะเลี้ยงไหมมีการนำเส้นไหมที่เลี้ยงมาทอและย้อมสีขึ้นเอง ต่อมามีการพัฒนาลายผ้าเพื่อหาจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ผ้าทอโดยมีอาจารย์สุพรรณสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบลายผ้ามาให้ความรู้ในการออกแบบลวดลาย จนก่อเกิดเป็น “ลายดอกปลา” ซึ่งชื่อมีความเกี่ยวข้องกับต้นไม้ประจำหมู่บ้าน คือ ต้นพลับพลา จึงนับได้ว่าปัจจุบันกลุ่มทอผ้ามีผลิตภัณฑ์ที่

เป็นจุดเด่น 2 ประเภท คือ ผ้าทอยกดอก “ลายดอกพลา” และผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ นอกจากนี้มีหน่วยงานต่าง ๆ เล็งเห็นความสำคัญและต้องการให้กลุ่มมีกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้น จึงเข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ในส่วนที่กลุ่มต้องการพัฒนา

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา มีสมาชิก จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นกำลังการผลิตที่เข้มแข็งมากขึ้น และมีจำนวน 9 คน ที่เป็นกำลังหลักที่สามารถทำงานตามความต้องการของผู้บริโภคได้ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของกลุ่ม โดยกลุ่มผู้บริโภคหลักเป็นหน่วยงานภายในอำเภอนาหว้าและอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา และผู้บริโภคส่วนหนึ่งมาจากการออกร้านตามงานโอท็อปต่าง ๆ จนบางกลุ่มก็กลายเป็นผู้บริโภคหลัก ส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่เรียนทางด้านออกแบบเครื่องแต่งกายและผู้บริโภคที่ต้องการให้ทอลายตามที่ต้องการ นอกจากนี้ทางกลุ่มยังได้เปิดสอนการย้อมสีธรรมชาติสำหรับผู้สนใจอีกด้วย โดยเส้นใยที่ใช้ในการทอมี 3 ชนิด คือ เส้นใยฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ เส้นใยประดิษฐ์และโพร ส่วนลายที่ใช้ในการทอนั้นมีลายดอกพลา ลายดอกสะเดา ลายดอกสะทอน และลายลูกยาง ลายที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคือ ลายดอกพลา และได้มีการเพาะเลี้ยงไหมอย่างต่อเนื่องโดยชุมชนให้การสนับสนุนให้พื้นที่ในการปลูกต้นหม่อน ทางกลุ่มได้นำไหมที่เลี้ยงไว้มาสาวเป็นเส้นไหมแล้วย้อมด้วยสีธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม และทางกลุ่มพยายามสร้างจุดเด่นให้เป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนขึ้นโดยมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นทดลองแปรรูปผลิตภัณฑ์ โดยทดลองแปรรูปเป็นกระเป๋าแบบง่าย ๆ จากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และเริ่มทดลองวางจำหน่ายก็ได้รับความสนใจจากผู้บริโภคโดยขึ้นชื่อความเป็นสีธรรมชาติ แต่ยังคงต้องพัฒนารูปแบบให้มีความเหมาะสมกับวัย และมีความสวยงามมากขึ้น

3.2 ที่ตั้งและสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา

กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา ตั้งอยู่เลขที่ 32/2 หมู่ที่ 6 บ้านสะพานพลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 15 คน ดังนี้

1. นางบัว	ดวงตา	ประธานกลุ่มและกรรมการฝ่ายผลิต
2. นางสาวรรณี	รักริจิต	รองประธาน เหนรัญญิก และกรรมการฝ่ายผลิต
3. นางขาว	อินคล้าย	กรรมการที่ปรึกษาและฝ่ายผลิต
4. นางอิม	วิศพันธ์	กรรมการที่ปรึกษา
5. นางล้อม	ขวัญทอง	กรรมการที่ปรึกษา
6. นายมาตร	แก้วเขียว	กรรมการที่ปรึกษาและประชาสัมพันธ์
7. นางอารี	แก้วเขียว	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
8. นางสาววิภาพร	ไชยวรรณ	กรรมการและฝ่ายผลิต

9. นางอุษา	หวังผล	กรรมการและฝ่ายผลิต
10. นางเต็มดวง	แก้วอัมรงค์	กรรมการและฝ่ายผลิต
11. นางเชียว	อารมณฤทธิ	กรรมการและฝ่ายผลิต
12. นางสาวลี	เอียดสุตวรรษ	กรรมการและฝ่ายผลิต
13. นางบุษกร	ไชยวรรณ	กรรมการและฝ่ายผลิต
14. นางอาพร	ยอดรัก	กรรมการและฝ่ายผลิต
15. นางผ่องเพ็ญ	จันทร์ขาว	เลขานุการ

3.3 จุดเด่นของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ผ้าทอมือกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลาในระยะแรกยังคงรูปแบบลวดลายแบบภาคอีสาน คือ แบบผ้ามัดหมี่ ส่วนผ้าขาวม้าเป็นลักษณะของตาที่มีการสลับสีเยอะและตาของลายผ้ามีความถี่ ต่อมาได้มีการประยุกต์ให้เหมาะสมกับความนิยมของคนในภาคใต้ โดยลวดลายยังคงยึดรูปแบบเดิมแต่ปรับเปลี่ยนในเรื่องของขนาดความกว้างผ้าขาวม้าและความหนาของผ้า เนื่องจากสภาพอากาศของภาคใต้มีอากาศร้อน จึงปรับขนาดให้มีขนาดพอเหมาะ ไม่ยาวหรือสั้นเกินไป มีความหนาพอสมควรที่สำคัญคือความคงทนและเนื้อผ้าไม่แข็ง ไม่ยืดหรือหด ส่วนลายผ้ามัดหมี่ยังเป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงจึงมีการทอผลิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลาที่เป็นที่นิยมลูกค้ามีความชื่นชอบในลวดลายและความคงทนของสินค้า ทำให้มียอดสั่งซื้อสินค้าจำนวนมาก ทั้งได้รับความนิยมในการซื้อเป็นของฝากผู้ใหญ่ตามช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ ด้วยการเน้นความคงทนและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในท้องถิ่น ทำให้มีรูปแบบที่บ่งบอกเป็นของตัวเองในงานหัตถศิลป์กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา จึงทำให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในจังหวัดสงขลา

และที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มก็คือ การเลือกใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น ซึ่งเป็นทรัพยากรที่แตกต่างกับพื้นที่อื่นมาสกัดสีย้อมเส้นใยฝ้าย เช่น หินลูกรัง แก่นขนุน หูกวาง เพกา ใบขี้เหล็ก ใบสาบเสือ (ใบขี้ไก่) เปลือกมังคุด เปลือกสะตอ ใบกล้วย ลูกหมาก ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งเส้นใยฝ้ายที่ย้อมใช้ในการทอผ้าประเภทผ้าขาวม้า ผ้าหลา และฝ้ายดอกของกลุ่มมีคุณสมบัติในการดูดซับน้ำได้ดี สีสั่นไม่ฉูดฉาดสลายตามลมใส่สบายและปลอดภัยไร้สารเคมี

ภาพที่ 2.20 การทำสีย้อมจากใบหูกวาง
 ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.21 การย้อมสีจากหินตุกรัง
 ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.22 การย้อมสีจากเปลือกมังคุด

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

3.4 ลวดลายผ้าทอของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ลวดลายผ้าทอยกดอกที่ใช้ในการทอนั้นมีลายดอกพลา ลายดอกสะเดา ลายดอกสะท้อน และลายลูกยาง ลายที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคือ ลายดอกพลา ซึ่งชื่อมีความเกี่ยวข้องกับต้นไม้ประจำหมู่บ้านคือ ต้นพลับพลา จึงนับได้ว่าปัจจุบันกลุ่มทอผ้ามีผลิตภัณฑ์ที่เป็นจุดเด่น 2 ประเภท คือ ผ้าทอยกดอก “ลายดอกพลา” และผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

ภาพที่ 2.23 ลายดอกพลา

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.24 ลายดอกสะเดา

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.25 ลายลูกยาง

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.26 ลายดอกสะท้อน

ที่มา : ผู้วิจัย

3.5 ผลิตรักข์ของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา มีผลิตรักข์ที่เป็นจุดเด่น 2 ประเภท คือ ผ้าทอยกดอก “ลายดอกปลา” และผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ นอกจากทอเป็นผืนแล้วยังมีการแปรรูปเป็นผลิตรักข์ต่าง ๆ เช่น กระเป๋า เสื้อผ้า ผ้าพันคอ และผ้าคลุมไหล่ เป็นต้น สินค้าในช่วงแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553–2557 มีดังนี้

ภาพที่ 2.27 ผ้าทอยกดอก

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.28 ผ้าขาม้า

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ทางกลุ่มได้มีการทดลองแปรรูปผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และสินค้าในปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน มีดังนี้

ภาพที่ 2.29 เสื้อสำเร็จรูป

ภาพที่ 2.30 ผ้าคลุมไหล่

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.31 เสื้อผ้าเด็กรูปแบบต่าง ๆ

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.32 กระเป๋าผ้าขาม้า

ที่มา : ผู้วิจัย

จะเห็นว่าผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา มีหลากหลายประเภทและหลายรูปแบบ นอกจากจะทอผ้าเป็นผืนแล้วยังมีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และมีแนวคิดที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์แตกต่างจากที่มีอยู่ทั่วไป ซึ่งที่ผ่านมาก็ได้มีสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทออย่างต่อเนื่อง นอกจากการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์แล้วยังมีในด้านของบรรจุภัณฑ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างที่ทำให้สินค้ามีความสวยงามน่าสนใจ ทางพัฒนาชุมชนอำเภอนาทวีและพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลาได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์จนได้บรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามเหมาะกับสินค้าผ้าทอของกลุ่ม

ภาพที่ 2.33 บรรจุภัณฑ์ปี 2556

ภาพที่ 2.34 บรรจุภัณฑ์ปี 2557

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.35 บรรจุภัณฑ์ปี 2558

ที่มา : ผู้วิจัย

3.6 การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

เนื่องจากสมาชิกในช่วงเริ่มแรกการก่อตั้ง ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำให้เกิดการชักชวนรุ่นลูกรุ่นหลาน มาทอผ้าในยามว่าง เกิดเป็นกิจกรรมยามว่างของเด็กในชุมชน จนบางคนยึดเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ หลังจากการทำสวนยางและวันว่างจากการเรียนมาทอผ้าหาเงินเองเป็นการแบ่งเบาภาระพ่อแม่ได้ สมาชิกใหม่เริ่มการจากการทอผ้าก่อนแล้วค่อย ๆ เรียนรู้กระบวนการทอทีละขั้นตอน เพื่อให้สมาชิกเกิดความ ต้องการอยากทอผ้าเป็นรายได้เสริมด้วยตนเองและเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาการทอผ้า

ภาพที่ 2.36 สมาชิกในรุ่นแรกเริ่มของการก่อตั้งกลุ่ม

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.37 รุ่นลูกสืบสานภูมิปัญญาต่อจากแม่
ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.38 รุ่นหลานสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้า
ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

นอกจากนี้ทางกลุ่มยังมีกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้า โดยการออกร้านค้าในงานต่าง ๆ เช่น งานวัฒนธรรม 5 อำเภอ งานวิทยาลัยชุมชน 7 จังหวัด งานจำปาตะ งานแสดงสินค้าต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีการสาธิตการทอผ้าเพื่อให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้เห็นกระบวนการทอผ้า มีการอธิบายขั้นตอนวิธีการทอผ้า การย้อมฝ้ายด้วยสีธรรมชาติเพื่อเป็นการอนุรักษ์การทอผ้าให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้วิธีการทออันเกิดจากภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่า

ภาพที่ 2.39 การออกร้านในงานต่าง ๆ

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.40 รายการ “ร้อยเรื่องเมืองไทย” ถ่ายทำการทอผ้า และกรรมการชุมชนตลาดบนเข้าเยี่ยมชมกลุ่ม

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.41 ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เยี่ยมชมกลุ่ม และผอ.ศูนย์ภาค 11 และคณะเยี่ยมชม

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.42 นักเรียนจากโรงเรียนนาทวีวิทยาคม ศึกษาเรียนรู้วิธีการย้อมสีธรรมชาติ

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

นอกจากนี้ทางกลุ่มยังมีการเผยแพร่ภูมิปัญญาผ่านทางช่องทางสื่อต่าง ๆ โดยสร้างเพจบนสื่อออนไลน์เฟสบุค เพื่อให้ผู้สนใจผ้าทอได้ติดตาม ซึ่งทางกลุ่มจะลงข้อมูลตามกิจกรรมที่กำลังทำกัน เช่น การออกร้านค้าในงานต่าง ๆ การออกแบบลายผ้าใหม่ ๆ การเข้าอบรมเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ การย้อมฝ้ายสีต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพที่ 2.43 การลงความเคลื่อนไหวการจัดแสดงสินค้าต่าง ๆ ของกลุ่มผ่านสื่อออนไลน์
 ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.44 นักศึกษาสาขาการออกแบบแฟชั่นสั่งซื้อผ้าทอที่เน้นการออกแบบลายตามความต้องการ
 ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ภาพที่ 2.45 งานเดินแบบแฟชั่นโชว์ผ้าทอบ้านสะพานปลา เพื่อเปิดตลาดสินค้าผ้าทอ ปี 2558

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

3.7 แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าบ้านสะพานปลาไม่มีแหล่งจำหน่ายสินค้าประจำ การจำหน่ายจึงมีการจำหน่ายที่กลุ่ม โดยตรงจะมีผู้คนแวะเวียนมาดูผ้าทอและสั่งซื้อ ซึ่งเป็นลักษณะการบอกต่อ ๆ กันถึงแหล่งจำหน่ายผ้า นอกจากนี้เป็นการออกร้านค้าตามเทศกาล งานวัฒนธรรม งานโอท็อป และงานอื่น ๆ ที่เป็นการจัดแสดงสินค้า

ภาพที่ 2.46 การออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงานต่าง ๆ

ที่มา : กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

3.8 ราคาค่าแรงทอผ้าแต่ละประเภท

ประเภทที่ทอ	จำนวนเส้นด้ายทอ	ราคาต่อหลา	ราคาต่อผืน
ผ้าขาวม้า	1 เส้น	60 บาท	120 บาท
ผ้าโสร่ง 2 หลา	2 เส้น	50 บาท	100 บาท
ฝ้ายกดอก	1 เส้น	80 บาท	-
	2 เส้น	70 บาท	-
ผ้าฝ้าย	1 เส้น	70 บาท	-
	2 เส้น	60 บาท	-

*หมายเหตุ ผ้าที่ทอขายเดี่ยวทั้งผืน กว้างหรือแคบคิดตามหลา

ตัวอย่าง

ผ้าโสร่ง 2 หลาครึ่ง เส้นเดียว

หลาละ 60 บาท 2 หลา เป็น 120 บาท บวกครึ่งหลา 30 บาท เป็น 150 บาท

แสดงว่าสมาชิกคนนี้ได้เงิน 150 บาท

3.9 ข้อบังคับหรือข้อตกลงร่วมของกลุ่ม

3.9.1. การเข้าปฏิบัติงาน สมาชิกสามารถมาทำงานได้หรือหลังจากเสร็จภาระกิจการทำสวนยางหรือภารกิจที่ครอบครัว โดยเริ่มงานและเลิกงานได้ตามความสะดวกของสมาชิกเอง

3.9.2. สมาชิกสามารถรับเงินค่าแรงและเงินปันผลจากการทำงานโดยแบ่งเป็นประเภทของการทำงานตามความยากง่ายและประเภทของการทอผ้าได้ดังต่อไปนี้

3.9.2.1 การม้วนด้ายแบ่งตามความยากง่ายและการใช้อุปกรณ์ทุ่นแรง

- (1) ม้วนด้ายใช้มอเตอร์ไฟฟ้าหมุน คิดหลอดละ 4 บาท
- (2) ม้วนด้ายโดยใช้ขั้วม้วนด้ายด้วยมือ (ด้ายฝ้าย) คิดหลอดละ 6 บาท

3.9.2.2 ประเภทของการทอผ้าแบ่งค่าแรงออกได้ดังนี้

- (1) ทอผ้า 2 ขาเหยียบ ด้ายธรรมดา/ด้ายประดิษฐ์ คิดหลาละ 60 บาท
- (2) ทอผ้าฝ้าย 2 ขาเหยียบ คิดหลาละ 70 บาท
- (3) ทอผ้าฝ้าย/ด้ายประดิษฐ์/ด้วยโทเร คิดหลาละ 80 บาท

3.9.3 การจัดสรรรายได้แบ่งเป็น 2 รอบต่อปี คือ เดือนเมษายน และเดือนธันวาคม แต่ละรอบมีการประชุมชี้แจงความคืบหน้าของการทำงานภายในกลุ่ม เช่น รายได้กลุ่ม รายจ่ายกลุ่ม เงินฝากของกลุ่มและงานผ้าทอที่ต้องจัดส่งลูกค้า

3.9.4 กรณีสมาชิกต้องการเบิกเงินรายได้ของตนเองก่อนถึงรอบจ่ายเงิน สมาชิกสามารถเบิกได้ตามความเหมาะสม

3.9.5 หากสมาชิกได้รับมอบหมายให้มีการออกเดินทางเพื่ออบรม ประชุม จำหน่ายสินค้า ทางกลุ่มมีการจ่ายค่าเดินทางให้กับสมาชิกที่ไป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าทอเกาะยอโดยใช้เทคนิควิไลท์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

เจษฎา พัฒรานนท์ (2553) ได้ศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นภายใต้บริบทชุมชนกลุ่มจักสานใบกะพ้อ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นำเทคนิค AIC มาใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มจักสานใบกะพ้อมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่น จำนวน 30 คน มีการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3 วนรอบ แนวทางหลักในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ คือ การนำเศษวัสดุที่เหลือจากการทำพัดใบกะพ้อมาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย จำนวน 21 ชุดผลิตภัณฑ์ 53 ชิ้นงาน ได้แกนนำในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาสามารถนำไปจำหน่ายตลอดจนถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนในท้องถิ่น ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

เรวัต สุขสิกาญจน์ (2550) ได้ศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด และพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว จากนั้นศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปว่าผู้ผลิต และผู้จำหน่าย มีความต้องการวัสดุที่จะนำมาออกแบบร่วมกับกระจูด ควรเป็นประเภทธรรมชาติด้วยกันที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น คือ

เชือกกล้วย ส่วนผู้ที่สนใจมีความต้องการย่านลิเภา สำหรับรูปแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมดมีความต้องการสอดคล้องกันว่าเป็นภาชนะใส่ของ วิธีผสมผสานระหว่างวัสดุทั้งสอง ผู้ผลิต และผู้จำหน่าย เห็นว่าควรเป็นวิธีการเย็บขัดแบบเวียนกันหอย ในอัตราส่วนระหว่างวัสดุ กระจูด 70% และเชือกกล้วย 30% ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว มีความพึงพอใจต่อผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้สนใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สุจินต์ เพิ่มพูล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา บ้านทุ่งหลวง อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ประเภทไม้เคลือบ และเพื่อส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการสร้างรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน บ้านทุ่งหลวง ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการด้านการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา บ้านทุ่งหลวง อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ของผู้ผลิตและผู้สนใจผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่พอใจลักษณะรูปทรงและรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยให้ความสนใจผลิตภัณฑ์กระถาง และยังเห็นว่าผลิตภัณฑ์ยังคงความเป็นเอกลักษณ์เครื่องปั้นดินเผา บ้านทุ่งหลวง ด้วยมีการผสมผสานเทคนิคการตกแต่งผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นโดยเฉพาะ 2. ผู้ผลิตและผู้สนใจผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา บ้านทุ่งหลวง อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย โดยให้ความสนใจผลิตภัณฑ์กระถาง ในระดับมากที่สุด ที่เหลือมีความพึงพอใจในระดับมากได้แก่ โองหรือภาชนะใส่น้ำ อ่างบัว โคมไฟและแจกัน

ชโรธรณ์ ทิพย์อุปลัมภ์ และนิรัช สุตสังข์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของการทำผ้าควิลท์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าควิลท์สำหรับสตรียุคใหม่ ที่สัมพันธ์กับสายการผลิตของกลุ่มหัตถกรรมผ้าต้นมือท่าทองควิลท์ จังหวัดพิษณุโลก วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนแรก คือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่สองคือ สอบถามและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการผลิต กลุ่มเป้าหมาย และแหล่งจำหน่าย ขั้นตอนที่สามคือ นำผลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ไปกำหนดเป็นแนวคิดในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนที่สี่คือการออกแบบและพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าควิลท์ โดยเป็นผลงานต้นแบบกระเป๋าผ้าควิลท์สไตล์โมเดิร์นวินเทจจำนวน 3 รูปแบบ ขั้นตอนที่ห้าคือ สร้างแบบสอบถามและสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ 3 ด้าน คือ รูปทรง ประโยชน์ใช้สอย และกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดของสตรียุคใหม่ที่มีต่อผลงานต้นแบบกระเป๋าผ้าควิลท์ทั้ง 3 แบบ ขั้นตอนที่หกคือ วิเคราะห์สรุปและอภิปรายผลประชากรในการวิจัยคือ กลุ่มสตรีในมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลกประกอบด้วยอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา จำนวน 30 คน โดยการใช้สถิติเชิงบรรยายและการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบนอนพาราเมตริกชนิดการทดสอบแบบฟรีดแมน TWOWAY ANOVA by Nonparametric Method Friedman สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าผ้าควิลท์สำหรับสตรียุคใหม่

โดยรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจในรูปแบบที่ 2 มากที่สุด กล่าวคือ 1) ด้านรูปทรง: มีโครงสร้างและรูปทรงสวยงามและทันสมัย 2) ด้านประโยชน์ใช้สอย: สะดวกในการหยิบหรือใส่ของได้มาก 3) ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด:มีความเป็นไปได้ในการผลิตจริง

อ้อยทิพย์ ผู้พัฒนา และมาลา ฤทธิ์นิ่ม (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศิลปะงานตัดต่อผ้าและการปัก ตกแต่งลวดลาย : สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาเกี่ยวกับงานศิลปะงานตัดต่อผ้าและการปักตกแต่งลวดลายเพื่อนำมาออกแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูป จำนวน 3 รูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปสตรีด้วยงานตัดต่อผ้าและการปักตกแต่งลวดลาย รูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมด้านประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.851 ด้านความสวยงาม อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 และด้านขั้นตอนการผลิต อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.96

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋าผ้าทอเกาะยอโดยใช้เทคนิคควิลท์ และได้กำหนดขั้นตอนในการออกแบบผลิตภัณฑ์ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบ ขั้นที่ 3 การออกแบบ ขั้นที่ 4 การคัดเลือกแบบ ขั้นที่ 5 การพัฒนาแบบ และขั้นที่ 6 การประเมินผล ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความพึงพอใจของรูปแบบผลิตภัณฑ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Area) โดยเลือกศึกษาจากกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ที่ตั้งเลขที่ 32/2 ซอยประตูทอง ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จำนวน 15 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้บริโภค จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปและความต้องการในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ที่ตั้งเลขที่ 32/2 ซอยประตูทอง ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ในประเด็นดังนี้

- 1.1.1 ชื่อกลุ่ม
- 1.1.2 ที่ตั้งกลุ่ม
- 1.1.3 ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม
- 1.1.4 ประธานกลุ่ม
- 1.1.5 จำนวนสมาชิกกลุ่ม

- 1.1.6 ผลិតภัณฑ์ของกลุ่ม
- 1.1.7 กระบวนการทอผ้า
- 1.1.8 กระบวนการย้อมสีธรรมชาติ
- 1.1.9 ความต้องการในการพัฒนารูปแบบกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ
- 1.2 ข้อมูลทั่วไปของการย้อมสี ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา หนังสือ และตำรา ในประเด็นดังนี้
  - 1.2.1 ประวัติการย้อมสี
  - 1.2.2 การย้อมสีทอ
  - 1.2.3 การย้อมสีธรรมชาติ
  - 1.2.4 วัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนการย้อมสีธรรมชาติ
- 1.3 แนวความคิดและกระบวนการในการออกแบบผลิตภัณฑ์ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.4 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกรูปทรงกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จากสตรีวัยทำงาน จำนวน 50 คน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบ

หลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานแล้ว ผู้วิจัยก็ได้วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวคิดและขอบเขตในการพัฒนารูปแบบกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จากการที่ได้สอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จากสมาชิกกลุ่ม พบว่า ต้องการพัฒนารูปแบบให้มีสวยงามและทันสมัยมากขึ้น มีความเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน และจากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกรูปทรงกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จากสตรีวัยทำงาน จำนวน 50 คน มีผู้เลือกรูปทรงกระเป่า ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้เลือกรูปทรงกระเป่า

รูปทรงกระเป่า	จำนวนผู้เลือก (คน)	ร้อยละ
รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส	13	26
รูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า	27	54
รูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมู	5	10
รูปทรงสามเหลี่ยม	1	2
รูปทรงครึ่งทรงกลม	2	4
รูปทรงทรงกลม	2	4
รวม	50	100

จากตารางที่ 3.1 จำนวนผู้เลือกรูปทรงกระเป๋า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกกระเป๋ารูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54 นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาออกแบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

จากการสอบถามสตรีวัยทำงาน จำนวน 50 คน มีจำนวนผู้เลือกลักษณะโครงสร้างกระเป๋า ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้เลือกลักษณะโครงสร้างกระเป๋า

ลักษณะโครงสร้างกระเป๋า	จำนวนผู้เลือก (คน)	ร้อยละ
คกรูป	17	34
กึ่งคกรูป	28	56
ไม่คกรูป	5	10
รวม	50	100

จากตารางที่ 3.2 จำนวนผู้เลือกลักษณะโครงสร้างกระเป๋า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกลักษณะโครงสร้างกระเป๋ากึ่งคกรูป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56 นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาออกแบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ขั้นที่ 3 การออกแบบ

หลังจากที่ได้ข้อสรุปในการพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา แล้วผู้วิจัยได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และประมวลความคิดจากข้อมูลที่รวบรวมออกแบบและร่างแบบตามแนวคิดในการออกแบบ จำนวน 3 แนวทาง ดังนี้

ภาพที่ 3.1 แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ แนวทางที่ 1
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 3.2 แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ แนวทางที่ 2
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 3.3 แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ แนวทางที่ 3
ที่มา : ผู้วิจัย

หลังจากที่ได้ออกแบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ตามแนวคิดในการออกแบบ จำนวน 3 แนวทางแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ไปให้กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบล สะท้อน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา คัดเลือกรูปแบบที่ตรงกับความต้องการและเหมาะสมสามารถผลิตได้จริง จำนวน 1 แนวทาง

ภาพที่ 3.4 ลงพื้นที่เพื่อคัดเลือกแบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 3.5 แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ที่คัดเลือก
ที่มา : ผู้วิจัย

ขั้นที่ 4 การพัฒนาแบบร่าง

หลังจากได้แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จำนวน 1 แนวทาง แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบร่างมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างต้นแบบต่อไป

ภาพที่ 3.6 แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ใบที่ 1

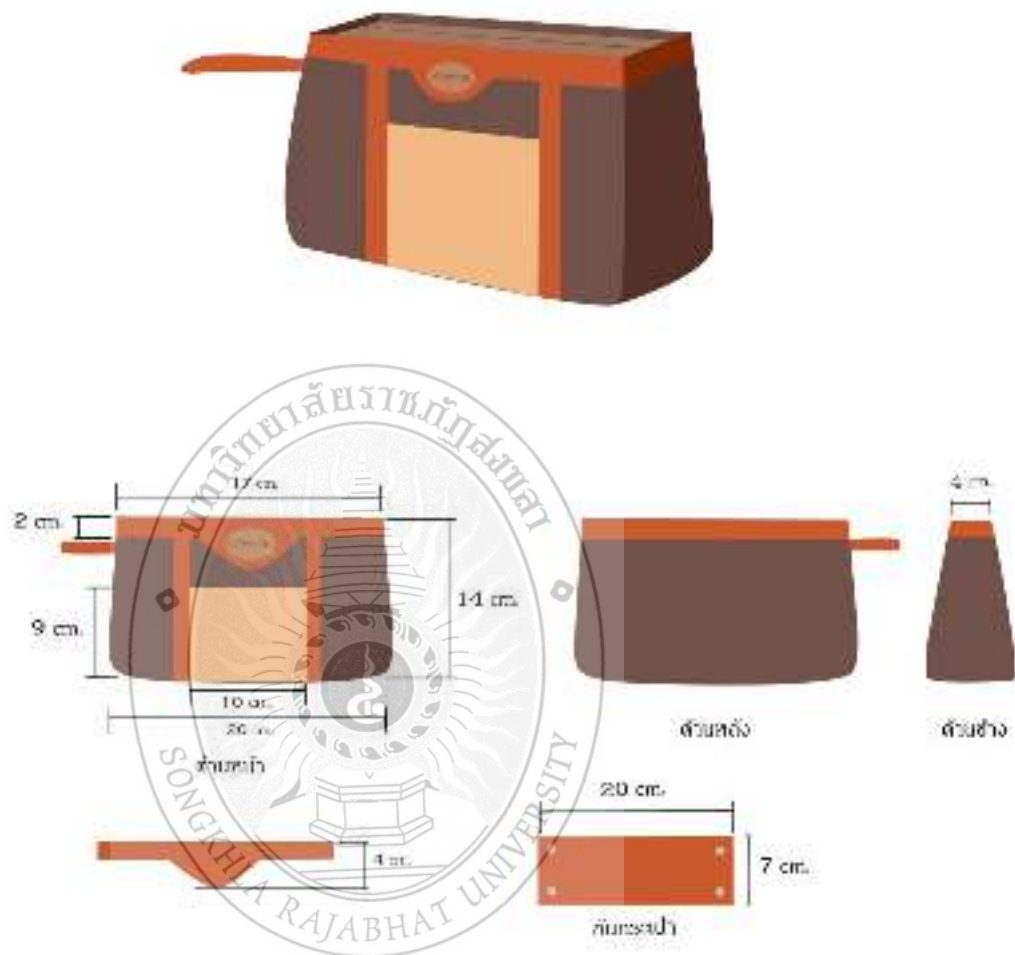
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปแบบที่ ๒

ภาพที่ 3.7 แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ใบที่ 2
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 3.8 แบบร่างกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ ใบที่ 3
ที่มา : ผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 5 การถ่ายทอดความรู้

เป็นการถ่ายทอดความรู้ด้านแนวคิดและกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา โดยเริ่มจากพื้นฐานการตัดเย็บ การสร้างแพตเทิร์นกระเป๋า การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และปฏิบัติตัดเย็บกระเป๋า

ภาพที่ 3.9 การฝึกปฏิบัติการตัดเย็บพื้นฐาน
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 3.10 การสร้างแพตเทิร์นกระเป่า
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 3.11 การปฏิบัติตัดเย็บกระเป๋
ที่มา : ผู้วิจัย

ขั้นที่ 6 การประเมินผล

หลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบล สะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา แล้วผู้วิจัยได้นำมาศึกษาความพึงพอใจ จากสมาชิกกลุ่ม จำนวน 15 คน และผู้บริโภคน จำนวน 50 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา
- 3.2 แบบสอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป่าสตรี
- 3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจกระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบล สะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 4.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้
  - 4.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1.2 กำหนดกรอบคำถามของแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ตอน คือ
    - ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา
    - ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา
  - 4.1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ในแต่ละตอน ซึ่งมีประเด็นดังนี้
    - ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ชื่อกลุ่ม ที่ตั้งกลุ่ม ประธานกลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การจัดตั้งกลุ่ม หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ
    - ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ปัจจุบันผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมีกี่รูปแบบ อะไรบ้าง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่ผ่านมาเป็นอย่างไร รูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่ต้องการพัฒนามีรูปแบบอย่างไร
  - 4.1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของข้อความและภาษาที่ใช้ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่นำเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะในส่วนของภาษาที่ใช้ จนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้ในการวิจัย

4.2 แบบสอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าสตรี ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

4.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.2.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าสตรีของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.3 สร้างแบบสอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าสตรี ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในประเด็นดังนี้ คือ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ปัจจุบันต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าสตรีของผู้ตอบแบบสอบถาม ในประเด็นดังนี้ คือ การพิจารณาตัดสินใจซื้อกระเป๋า สถานที่ที่นิยมซื้อกระเป๋า อายุการใช้งานกระเป๋า โอกาสในการใช้งาน รูปทรงกระเป๋าสตรีที่นิยมเลือกซื้อ ลักษณะโครงสร้างกระเป๋าสตรีที่ต้องการ โทนสีกระเป๋าสตรีที่นิยมเลือกซื้อ และรูปทรงกระเป๋าสตรีที่ชอบ

4.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.2.6 นำแบบประเมินที่เสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะในส่วนของภาษาที่ใช้ จนได้แบบประเมินที่สมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้ในการวิจัย

4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

4.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.3.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

4.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อยและพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ในประเด็นดังนี้ คือ อายุ การศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 3 ด้านในประเด็นดังนี้ คือ ด้านรูปทรง ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด

4.3.4 การวิเคราะห์ค่าคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา โดยการคำนวณคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีระดับความพึงพอใจและการแปลความหมายของคะแนนดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
คะแนน 3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย คะแนนความพึงพอใจกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	พึงพอใจระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	พึงพอใจระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	พึงพอใจระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

4.3.5 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.3.6 นำแบบประเมินที่เสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะในส่วนของภาษาที่ใช้ จนได้แบบประเมินที่สมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้ในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลทั่วไปและความต้องการในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา และการย้อมสีธรรมชาติ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และเก็บรวบรวมภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่ายภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึก แนวความคิดและกระบวนการในการออกแบบผลิตภัณฑ์ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จากสมาชิกกลุ่ม จำนวน 15 คน และผู้บริโภคจำนวน 50 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความพึงพอใจของรูปแบบผลิตภัณฑ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา
2. ผลการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

1. ผลการพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

หลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานแล้ว ผู้วิจัยก็ได้วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวคิดและขอบเขตในการพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ซึ่งในการพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ ในครั้งนี้กำหนดแนวคิดและขอบเขตในการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ พัฒนารูปแบบให้มีความสวยงามและทันสมัยมากขึ้น มีความเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน รูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า โครงสร้างของกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ เป็นหลักและมีวัสดุอื่นประกอบ ผู้วิจัยได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และประมวลความคิดจากข้อมูลที่รวบรวมออกแบบและร่างแบบตามแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 แนวทาง และนำแบบร่างกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา คัดเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมและสามารถผลิตได้จริง จำนวน 1 แนวทาง หลังจากนั้นนำแบบมาพัฒนาให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ มี 3 รูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 4.1 กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1
ที่มา : ผู้วิจัย

กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 เป็นกระเป๋าสำหรับคล้องสะพายไหล่ ใช้zip สำหรับเปิด-ปิด มีหูหิ้ว 2 เส้น โครงสร้างสี่เหลี่ยมผืนผ้า หูหิ้ว และก้นกระเป๋าใช้หนังวัวฟอกฟาดสีน้ำตาลเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เกิดความแข็งแรง ใช้ผ้าทอยกดอกสีเทาลายดอกสะเดาย้อมด้วยสีของเปลือกลูกยางผสมกับโคลน และช่องใส่ของด้านหน้าใช้ผ้าทอยกดอกสีชมพูอ่อนลายดอกพิกุลย้อมด้วยสีของต้นฝาง

ภาพที่ 4.2 กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2
ที่มา : ผู้วิจัย

กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2 เป็นกระเป๋าสำหรับถือและคล้องสะพายไหล่ ใช้zip สำหรับเปิด-ปิด มีหูหิ้ว 2 เส้น และสายคล้องสะพายไหล่ 1 เส้น ที่สามารถถอดได้ โครงสร้างสี่เหลี่ยมผืนผ้า หูหิ้ว สายคล้องสะพายไหล่ และก้นกระเป๋าใช้หนังวัวฟอกฟาดสีน้ำตาลเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เกิดความแข็งแรง ใช้ผ้าทอยกดอกสีเทาลายดอกสะเดาย้อมด้วยสีของเปลือกลูกยางผสมกับโคลน และช่องใส่ของด้านหน้าใช้ผ้าทอยกดอกสีชมพูอ่อนลายดอกพิกุลย้อมด้วยสีของต้นฝาง

ภาพที่ 4.3 กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3
ที่มา : ผู้วิจัย

กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3 เป็นกระเป๋าสำหรับถือคล่องมือ ใช้zip สำหรับเปิด-ปิด มีหูหิ้ว 1 เส้น สำหรับคล้องมือ โครงสร้างสี่เหลี่ยมผืนผ้า หูหิ้ว และก้นกระเป๋าใช้หนังหนังวัวฟอกฟาดสีน้ำตาลเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เกิดความแข็งแรง ใช้ผ้าทอยกดอกสีเทาลายดอกสะเดาย้อมด้วยสีของเปลือกลูกยางผสมกับโคลน และช่องใส่ของด้านหน้าใช้ผ้าทอยกดอกสีชมพูอ่อนลายดอกพิกุลย้อมด้วยสีของต้นฝาง

ตารางที่ 4.1 กระเป๋าผ้ากลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบดั้งเดิม	รูปแบบใหม่
 <p>The 'old' design column shows three traditional woven fabric bags. At the top is a red and white checkered backpack with a light blue front pocket and two red straps. Below it is a green and yellow striped bag with a handle and a small label that says 'Sapanpla'. At the bottom is a purple and orange striped bag with a handle and a label that says 'Sapanpla'.</p>	 <p>The 'new' design column shows three modern woven fabric bags. At the top is a grey and brown bag with two brown straps. Below it is a grey and brown bag with a handle and a brown strap. At the bottom is a grey and brown bag with a handle and a brown strap.</p>

ตารางที่ 4.2 ตารางเปรียบเทียบกระเป๋าคู่ทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนารูปแบบ

ประเด็นปัญหา	ก่อนการดำเนินการพัฒนารูปแบบ	หลังการดำเนินการพัฒนารูปแบบ
1. ปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการรูปแบบที่มีความสวยงามและทันสมัยมากขึ้น มีความเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน - ขาดความรู้ความเข้าใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ - ขาดทักษะในการตัดเย็บกระเป๋าในส่วนของการผลิตที่ซับซ้อน 	
2. การแก้ไขปัญหา	-	<ul style="list-style-type: none"> - มีการใช้วัสดุอื่นประกอบเพื่อให้มีรูปแบบที่มีความสวยงามและทันสมัยมากขึ้น มีการสอบถามความต้องการก่อนการออกแบบจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน - การถ่ายทอดความรู้ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา โดยเริ่มจากพื้นฐานการตัดเย็บ การสร้างแพตเทิร์นกระเป๋า การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และปฏิบัติตัดเย็บกระเป๋าจนมีทักษะสามารถนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้
3. รูปแบบผลงาน	ยังไม่ได้มีรูปแบบแตกต่างจากที่มีอยู่ทั่วไป	มีรูปแบบที่มีความสวยงาม ทันสมัยมากขึ้น แตกต่างจากที่มีอยู่เดิม และมีความเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน
4. การประเมินผลงานโดยภาพรวม	-	(อยู่ระหว่างการดำเนินการ)
5. การติดตามผล	-	

ตารางที่ 4.3 ตารางวิเคราะห์ราคากระเป๋าผ้ากลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบดั้งเดิม	ราคา	รูปแบบใหม่	ราคา
	<p>ราคา 650 บาท</p> <p>ต้นทุน : 360 บาท</p> <p>กำไร : 290 บาท</p> <p>วัสดุ : ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ</p>		<p>ราคา 2,500 บาท</p> <p>ต้นทุน 1,040 บาท</p> <p>กำไร 1,460 บาท</p> <p>วัสดุ : ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ,หนังแท้</p>
	<p>ราคา 120 บาท</p> <p>ต้นทุน : 50 บาท</p> <p>กำไร : 70 บาท</p> <p>วัสดุ : ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ</p>		<p>ราคา 2,400 บาท</p> <p>ต้นทุน 970 บาท</p> <p>กำไร 1,430 บาท</p> <p>วัสดุ : ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ,หนังแท้</p>
	<p>ราคา 200 บาท</p> <p>ต้นทุน : 65 บาท</p> <p>กำไร : 135 บาท</p> <p>วัสดุ : ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ</p>		<p>ราคา 900 บาท</p> <p>ต้นทุน 360 บาท</p> <p>กำไร 540 บาท</p> <p>วัสดุ : ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ,หนังแท้</p>

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นว่าราคาขายของกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติรูปแบบพัฒนาใหม่มีราคาสูงกว่ารูปแบบดั้งเดิม เนื่องจากมีต้นทุนสูง เพราะใช้หนังแท้เป็นส่วนประกอบ ใช้วัสดุที่มีคุณภาพดี รูปแบบรูปทรงมีความแข็งแรง มีความซับซ้อนในการตัดเย็บมากขึ้นจากรูปแบบดั้งเดิม แต่ขายได้ก็มียกกำไรสูงเช่นกัน

2. ผลการถ่ายทอดความรู้การพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

หลังจากได้แบบร่างกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติแล้ว ผู้วิจัยได้ถ่ายทอดความรู้ด้านแนวคิดและกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา โดยเริ่มจากพื้นฐานการตัดเย็บ การสร้างแพตเทิร์นกระเป๋ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และปฏิบัติตัดเย็บกระเป๋จากการถ่ายทอดความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญในการตัดเย็บกระเป๋ ทำให้กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา มีความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์และมีทักษะในการตัดเย็บกระเป๋ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ซับซ้อนขึ้น และจากการประเมินผลงานการพัฒนากระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของผลงานในแต่ละด้านสรุปผลการประเมินผลงานดังนี้

ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินผลงานกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 1

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความเหมาะสม
ลักษณะทั่วไป อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งชิ้นงาน	3.50	0.71	ปานกลาง
โครงสร้าง รูปทรงสวยงาม สมส่วน	4.00	0.00	มาก
การเย็บ ฝีจักรหรือฝีเข็มไม่ห่างกันเกินไป	3.50	0.71	ปานกลาง
มีความประณีต สวยงาม	3.00	0.00	ปานกลาง
มีความคงทนแข็งแรง	4.00	0.00	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.60	0.28	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผลการประเมินผลงานการพัฒนากระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.60 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้าง รูปทรงสวยงาม สมส่วน และด้านความคงทนแข็งแรง มีความเหมาะสมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.00 และรองลงมา ด้านลักษณะทั่วไป อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งชิ้นงาน และด้านการเย็บ ฝีจักรหรือฝีเข็มไม่ห่างกันเกินไป มีความเหมาะสมระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.50 และด้านความประณีต สวยงาม มีความเหมาะสมระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.00

ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินผลงานกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบล สะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความเหมาะสม
ลักษณะทั่วไป อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งชิ้นงาน	3.50	0.71	ปานกลาง
โครงสร้าง รูปทรงสวยงาม สมส่วน	3.50	0.71	ปานกลาง
การเย็บ ฝีจักรหรือฝีเข็มไม่ห่างกันเกินไป	3.50	0.71	ปานกลาง
มีความประณีต สวยงาม	3.50	0.71	ปานกลาง
มีความคงทนแข็งแรง	4.00	0.00	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.60	0.57	มาก

ตารางที่ 4.5 พบว่า ผลการประเมินผลงานการพัฒนากระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.60 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความคงทนแข็งแรง มีความเหมาะสมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ 4.00 และรองลงมาด้านลักษณะทั่วไป อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งชิ้นงาน ด้านโครงสร้าง รูปทรงสวยงาม สมส่วน ด้านการเย็บ ฝีจักรหรือฝีเข็มไม่ห่างกันเกินไป และด้านความประณีต สวยงาม มีความเหมาะสมระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ 3.50

ตารางที่ 4.6 ผลการประเมินผลงานกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบล สะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 3

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความเหมาะสม
ลักษณะทั่วไป อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งชิ้นงาน	3.50	0.71	ปานกลาง
โครงสร้าง รูปทรงสวยงาม สมส่วน	4.00	0.00	มาก
การเย็บ ฝีจักรหรือฝีเข็มไม่ห่างกันเกินไป	3.50	0.71	ปานกลาง
มีความประณีต สวยงาม	3.50	0.71	ปานกลาง
มีความคงทนแข็งแรง	4.00	0.00	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.70	0.42	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผลการประเมินผลงานการพัฒนากระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา รูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.70 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้าง รูปทรงสวยงาม สม

ส่วน และด้านความคงทนแข็งแรง มีความเหมาะสมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ 4.00 และรองลงมา ด้านลักษณะทั่วไป อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งชิ้นงาน ด้านการเย็บ ฝีจักรหรือฝีเข็มไม่ห่างกันเกินไป และด้านความประณีต สวยงาม มีความเหมาะสมระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ 3.50

จากผลการประเมินผลงานการพัฒนาารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 3.63 แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านการตัดเย็บกระเป๋าก็ยังให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์เหมาะสมมากที่สุด โดยให้ข้อเสนอแนะว่าการเย็บฝีเข็มและระยะเส้นด้ายกับขอบชิ้นงานควรพยายามให้เป็นเส้นขนานกัน และให้เพิ่มความละเอียดในการเย็บให้มากขึ้น โดยทดลองเย็บสัก 3 ครั้ง แล้วลองเปรียบเทียบชิ้นงาน หาดำหนดชิ้นงานด้วยตนเองเพื่อจะได้เห็นถึงจุดที่ควรปรับปรุง และสามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้จะทำให้ผลงานมีคุณภาพมากขึ้น

1.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจ เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 15 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้บริโภค จำนวน 50 คน

1.3.1 กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จากการทำแบบประเมินของสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา จำนวน 15 คน ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
25 – 30 ปี	1	6.67
31 – 35 ปี	2	13.33
41 – 45 ปี	1	6.67
51 ปีขึ้นไป	11	73.33
รวม	15	100.00

การศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	13		86.67
ปริญญาตรี	2		13.33
รวม	15		100.00
อาชีพ			
ธุรกิจส่วนตัว	7		46.67
พนักงานเอกชน	1		6.67
ลูกจ้าง	1		6.67
ทำสวน	6		40.00
รวม	15		100.00

จากตารางที่ 4.7 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมามีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.33 และน้อยที่สุดอายุระหว่าง 25 – 30 ปี กับช่วงอายุ 41 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67

การศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.33

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมามีอาชีพทำสวน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และน้อยที่สุดเป็นพนักงานเอกชน ลูกจ้าง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.67

ตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจกระแสเป้าหมายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา รูปแบบที่ 1

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านรูปทรง			
โครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม	4.00	0.535	มาก
สีสันทนและลวดลายสวยงาม	3.67	0.488	มาก
รูปแบบมีความทันสมัย	4.00	0.845	มาก
มีความประณีตสวยงาม	4.13	0.915	มาก
มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ	3.73	0.704	มาก
มีความคงทนแข็งแรง	4.27	0.884	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	3.97	0.553	มาก

ด้านประโยชน์ใช้สอย

ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ	4.47	0.516	มาก
ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้	3.73	0.704	มาก
ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย	4.00	0.926	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	4.07	0.620	มาก
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด			
ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง	4.87	0.352	มากที่สุด
มีความเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน	4.00	0.000	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	4.43	0.176	มาก
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.08	0.454	มาก

จากตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.454 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.176 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจเรื่องความเป็นไปได้ในการผลิตจริง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.352 รองลงมาคือด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.620 ซึ่งมีความพึงพอใจเรื่องความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.516 และน้อยที่สุดด้านรูปทรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.553 โดยมีความพึงพอใจเรื่องความคงทนแข็งแรง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.884 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา รูปแบบที่ 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านรูปทรง			
โครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม	4.13	0.516	มาก
สีสันทนและลวดลายสวยงาม	3.60	0.507	มาก
รูปแบบมีความทันสมัย	3.93	0.594	มาก
มีความประณีตสวยงาม	4.00	0.926	มาก
มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ	3.80	0.676	มาก
มีความคงทนแข็งแรง	4.53	0.640	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	4.00	0.454	มาก

ด้านประโยชน์ใช้สอย

ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ	3.93	0.704	มาก
ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้	3.67	0.724	มาก
ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย	3.73	0.594	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	3.38	0.573	ปานกลาง
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด			
ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง	4.60	0.507	มากที่สุด
มีความเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน	4.20	0.561	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	4.40	0.431	มาก
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.01	0.441	มาก

จากตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.441 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.431 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจเรื่องความเป็นไปได้ในการผลิตจริง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.507 รองลงมา คือ ด้านรูปทรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.454 ซึ่งมีความพึงพอใจเรื่อง ความคงทนแข็งแรง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.640 และน้อยที่สุดด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.573 โดยมีความพึงพอใจ เรื่อง ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.704 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา รูปแบบที่ 3

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านรูปทรง			
โครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม	3.87	0.834	มาก
สีสันทันและลวดลายสวยงาม	3.60	0.507	มาก
รูปแบบมีความทันสมัย	3.47	0.834	ปานกลาง
มีความประณีตสวยงาม	4.13	0.915	มาก
มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ	3.67	0.816	มาก
มีความคงทนแข็งแรง	4.13	1.125	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	3.81	0.726	มาก

ด้านประโยชน์ใช้สอย

ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ	3.93	0.594	มาก
ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้	3.73	0.594	มาก
ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย	3.47	0.640	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	3.71	0.502	มาก
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด			
ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง	4.93	0.258	มากที่สุด
มีความเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน	4.00	0.378	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	4.47	0.297	มาก
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	3.90	0.473	มาก

จากตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.473 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.297 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจเรื่องความเป็นไปได้ในการผลิตจริง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.258 รองลงมาคือด้านรูปทรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.726 ซึ่งมีความพึงพอใจเรื่องมีความประณีตสวยงาม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.915 และน้อยที่สุดด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.502 โดยมีความพึงพอใจเรื่องความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.594 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ลำดับความพึงพอใจ
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1			
ด้านรูปทรง	3.97	0.553	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.07	0.620	1
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.43	0.176	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.08	0.454	
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2			
ด้านรูปทรง	4.00	0.454	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ใช้สอย	3.78	0.573	2

ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.40	0.431	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.01	0.441	
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3			
ด้านรูปทรง	3.81	0.726	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ใช้สอย	3.71	0.502	3
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.47	0.297	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	3.90	0.473	

จากตารางที่ 4.11 การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 เป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.454 ลำดับที่ 2 คือ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.441 และลำดับที่ 3 คือ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.473 ตามลำดับ

1.3.2 กลุ่มผู้บริโภค

จากการทำแบบประเมินของกลุ่มผู้บริโภค จำนวน 50 คน ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 4.12 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
25 – 30 ปี	4	8.00
31 – 35 ปี	14	28.00
36 – 40 ปี	14	28.00
41 – 45 ปี	8	16.00
46 – 50 ปี	6	12.00
51 ปีขึ้นไป	4	8.00
รวม	50	100.00
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	21	42.00
ปริญญาตรี	23	46.00

ปริญญาโท	6	12.00
รวม	50	100.00
อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4	8.00
รัฐวิสาหกิจ	4	8.00
พนักงานมหาวิทยาลัย	9	18.00
ธุรกิจส่วนตัว	9	18.00
พนักงานเอกชน	5	10.00
ลูกจ้าง	16	32.00
ทำสวน	3	6.00
รวม	50	100.00

จากตารางที่ 4.12 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของผู้บริโภคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี กับช่วงอายุ 36 – 40 ปี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมามีอายุระหว่าง 14 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.00 และน้อยที่สุดอายุระหว่าง 25 – 30 ปี กับช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.00

การศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมามีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.00 และน้อยที่สุดมีการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 12.00

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 32.00 รองลงมามีอาชีพพนักงานมหาวิทยาลัย ธุรกิจส่วนตัว เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 18.00 และน้อยที่สุดมีอาชีพทำสวน คิดเป็นร้อยละ 6.00

ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจกระแสเข้าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มผู้บริโภค รูปแบบที่ 1

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านรูปทรง			
โครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม	3.96	0.638	มาก
สีสันทนและลวดลายสวยงาม	3.88	0.594	มาก
รูปแบบมีความทันสมัย	3.94	0.682	มาก
มีความประณีตสวยงาม	3.98	0.622	มาก
มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ	3.98	0.553	มาก

มีความคงทนแข็งแรง	4.04	0.570	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	3.96	0.497	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย			
ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ	4.24	0.517	มาก
ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้	4.14	0.639	มาก
ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย	4.12	0.627	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	4.17	0.552	มาก
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด			
ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง	4.20	0.535	มาก
มีความเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน	4.10	0.505	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	4.15	0.476	มาก
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.05	0.447	มาก

จากตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.447 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.552 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจเรื่องความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.517 รองลงมาคือด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.476 ซึ่งมีความพึงพอใจเรื่องความเป็นไปได้ในการผลิตจริง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.535 และน้อยที่สุดด้านรูปทรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.497 โดยมีความพึงพอใจเรื่องความคงทนแข็งแรง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.570 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มผู้บริโภค รูปแบบที่ 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านรูปทรง			
โครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม	3.96	0.570	มาก
สีสันทนและลวดลายสวยงาม	3.84	0.650	มาก
รูปแบบมีความทันสมัย	3.96	0.669	มาก
มีความประณีตสวยงาม	3.96	0.699	มาก
มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ	3.94	0.586	มาก

มีความคงทนแข็งแรง	4.02	0.622	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	3.95	0.550	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย			
ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ	4.06	0.652	มาก
ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้	4.06	0.682	มาก
ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย	4.10	0.647	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	4.07	0.626	มาก
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด			
ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง	4.14	0.572	มาก
มีความเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน	4.08	0.528	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	4.11	0.498	มาก
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.01	0.508	มาก

จากตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.508 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.498 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจเรื่องความเป็นไปได้ในการผลิตจริง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.572 รองลงมาคือด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.626 ซึ่งมีความพึงพอใจเรื่องใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.647 และน้อยที่สุดด้านรูปทรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.550 โดยมีความพึงพอใจเรื่องความคงทนแข็งแรง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.622 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มผู้บริโภค รูปแบบที่ 3

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านรูปทรง			
โครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม	4.10	0.678	มาก
สีสันทนและลวดลายสวยงาม	4.08	0.634	มาก
รูปแบบมีความทันสมัย	4.00	0.700	มาก
มีความประณีตสวยงาม	4.08	0.601	มาก
มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ	4.04	0.605	มาก

มีความคงทนแข็งแรง	3.98	0.622	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	4.05	0.539	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย			
ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ	4.00	0.756	มาก
ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้	4.12	0.718	มาก
ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย	3.90	0.814	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	4.01	0.678	มาก
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด			
ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง	4.16	0.548	มาก
มีความเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน	4.10	0.735	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	4.13	0.579	มาก
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.05	0.489	มาก

จากตารางที่ 4.15 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.489 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.579 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจเรื่องความเป็นไปได้ในการผลิตจริง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.548 รองลงมาคือด้านรูปทรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.539 ซึ่งมีความพึงพอใจเรื่องโครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.678 และน้อยที่สุดด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.678 โดยมีความพึงพอใจเรื่องป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.718 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มผู้บริโภค

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ลำดับความพึงพอใจ
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1			
ด้านรูปทรง	3.96	0.497	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.17	0.552	2
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.15	0.476	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.05	0.447	

ผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2

ด้านรูปทรง	3.95	0.550	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.07	0.626	3
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.11	0.498	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.01	0.508	

ผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3

ด้านรูปทรง	4.05	0.539	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.01	0.678	1
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.13	0.579	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.05	0.489	

จากตารางที่ 4.16 การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3 เป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.489 ลำดับที่ 2 คือ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.447 และลำดับที่ 3 คือ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.508 ตามลำดับ

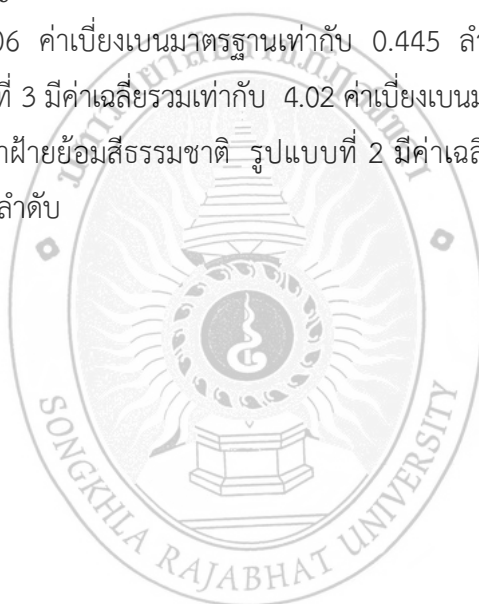
และในการจัดลำดับความพึงพอใจกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จากการทำแบบประเมินของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลาและผู้บริโภครวมกันทั้งหมด จำนวน 65 คน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4.17 การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลาและผู้บริโภค

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ลำดับความพึงพอใจ
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1			
ด้านรูปทรง	3.96	0.506	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.14	0.565	1
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.22	0.442	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.06	0.445	
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2			
ด้านรูปทรง	3.96	0.526	ลำดับที่

ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.01	0.622	3
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.18	0.496	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.01	0.490	
ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3			
ด้านรูปทรง	3.99	0.590	ลำดับที่
ด้านประโยชน์ใช้สอย	3.94	0.651	2
ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด	4.21	0.544	
ค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.02	0.486	

จากตารางที่ 4.17 การจัดลำดับความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 เป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.445 ลำดับที่ 2 คือ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.02 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.486 และลำดับที่ 3 คือ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.490 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา มีการดำเนินการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

1.2 เพื่อถ่ายทอดความรู้การพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

1.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

2. ขอบเขตของการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่
ผู้วิจัยได้กำหนดโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Area) คือ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ที่ตั้งเลขที่ 32/2 ซอยประตูทอง ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

2.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จำนวน 15 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้บริโภค จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปและความต้องการในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา และกลุ่มผู้บริโภค ข้อมูลทั่วไปของการย้อมสี

แนวคิดและกระบวนการในการออกแบบผลิตภัณฑ์ และศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกรูปทรงกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบ หลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวคิดและขอบเขตในการพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จากการที่ได้สอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จากสมาชิกกลุ่ม พบว่า ต้องการพัฒนารูปแบบให้มีสวยงามและทันสมัยมากขึ้น มีความเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน และจากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกรูปทรงกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จากสตรีวัยทำงาน จำนวน 50 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกกระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า มากที่สุด และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกลักษณะโครงสร้างกระเป๋าถึงคงรูป มากที่สุด นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาออกแบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

ขั้นที่ 3 การออกแบบ หลังจากที่ได้ข้อสรุปในการพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา แล้วผู้วิจัยได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และประมวลความคิดจากข้อมูลที่รวบรวมออกแบบและร่างแบบตามแนวคิดในการออกแบบ จำนวน 3 แนวทาง ผู้วิจัยได้นำแบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ไปให้กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา คัดเลือกรูปแบบที่ตรงกับความต้องการและเหมาะสมสามารถผลิตได้จริง จำนวน 1 แนวทาง

ขั้นที่ 4 การพัฒนาแบบร่าง หลังจากได้แบบร่างกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จำนวน 1 แนวทาง แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบร่างมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างต้นแบบต่อไป

ขั้นที่ 5 การถ่ายทอดความรู้ เป็นการถ่ายทอดความรู้ด้านแนวคิดและกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา โดยเริ่มจากพื้นฐานการตัดเย็บ การสร้างแพตเทิร์นกระเป๋า การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และปฏิบัติตัดเย็บกระเป๋า

ขั้นที่ 6 การประเมินผล หลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา แล้วผู้วิจัยได้นำมาศึกษาความพึงพอใจ จากสมาชิกกลุ่ม จำนวน 15 คน และผู้บริโภค จำนวน 50 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 4.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
- 4.2 แบบสอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าสตรี
- 4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลทั่วไปและความต้องการในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และการย้อมสีธรรมชาติ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และเก็บรวบรวมภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่ายภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึก แนวความคิดและกระบวนการในการออกแบบผลิตภัณฑ์ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จากสมาชิกกลุ่ม จำนวน 15 คน และผู้บริโภคจำนวน 50 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความพึงพอใจของรูปแบบผลิตภัณฑ์

7. สรุปผลการวิจัย

7.1 ผลการพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบล สะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

ในการพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้กำหนดแนวคิดและขอบเขตในการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ พัฒนารูปแบบให้มีความสวยงามและทันสมัยมากขึ้น มีความเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน รูปทรงสีเหลี่ยมผืนผ้า โครงสร้างของกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ เป็นหลักและมีวัสดุอื่นประกอบ ได้ผลิตภัณฑ์กระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ ที่เหมาะสมกับกลุ่มสตรีวัยทำงาน จำนวน 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 กระเป๋าสำหรับคล้องสะพายไหล่ รูปแบบที่ 2 กระเป๋าสำหรับถือและคล้องสะพายไหล่ สามารถถอดสายคล้องสะพายไหล่ได้ และรูปแบบที่ 3 กระเป๋าสำหรับถือคล้องมือ ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบ ใช้ผ้าทอยกดอกสีเทาลายดอกสะเดาย้อมด้วยสีของเปลือกกล้วยผสมกับโคลน และช่องใส่ของด้านหน้าใช้ผ้าทอยกดอกสีชมพูอ่อนลายดอกพิกุลย้อมด้วยสีของต้นฝาง มีรูปแบบที่มีความสวยงาม ทันสมัยมากขึ้น แตกต่างจากที่มีอยู่เดิม

7.2 ผลการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้าน สะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัยได้ถ่ายทอดความรู้ด้านแนวคิดและกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา โดยเริ่มจากพื้นฐานการตัดเย็บ การสร้างแพตเทิร์นกระเป๋า การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และปฏิบัติตัดเย็บกระเป๋าจากการถ่ายทอดความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญในการตัดเย็บกระเป๋า ทำให้กลุ่มทอผ้าบ้าน สะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา มีความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์และมีทักษะในการตัดเย็บกระเป๋าในส่วนของการผลิตที่ซับซ้อนขึ้น และจากการประเมินผลงานการพัฒนา รูปแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัด สงขลา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านการตัดเย็บกระเป๋าก็ยังให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์เหมาะสมมากที่สุด โดยให้ข้อเสนอแนะว่าการเย็บผีเข็มและระยะเส้นด้ายกับขอบชิ้นงานควรพยายามให้เป็นเส้นขนานกัน และให้เพิ่มความละเอียดในการเย็บให้มากขึ้น โดยทดลองเย็บสัก 3 ครั้ง แล้วลองเปรียบเทียบชิ้นงาน หาตำแหน่งชิ้นงานด้วยตนเองเพื่อจะได้เห็นถึงจุดที่ควรปรับปรุงและสามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้จะทำให้ผลงานมีคุณภาพมากขึ้น

7.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จากกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลาและกลุ่มผู้บริโภค จำนวน 65 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.06 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 กล่าวคือ มีความเป็นไปได้ในการผลิตจริง และเหมาะสมกับบรรณนิยของกลุ่มสตรีวัยทำงาน รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ใช้สอย โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.14 กล่าวคือ มีความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ ใส่ของได้ปริมาณมากและหลากหลาย ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้ และสุดท้ายด้านรูปทรง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.96 กล่าวคือ มีความคงทนแข็งแรง ประณีตสวยงาม โครงสร้างและรูปทรงสวยงาม รูปแบบมีความทันสมัย มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ สีเส้นและลวดลายสวยงาม

8. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการพัฒนาแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้กำหนดแนวคิดและขอบเขตในการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ พัฒนาแบบให้มีความสวยงามและทันสมัยมากขึ้น มีความเหมาะสมกับสตรีวัยทำงาน รูปทรงสีเหลี่ยมผืนผ้า โครงสร้างของกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ เป็นหลักและมีวัสดุอื่นประกอบ ได้ผลิตภัณฑ์กระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ จำนวน 3 รูปแบบ ที่มีความสวยงาม ทันสมัยมากขึ้น แตกต่างจากที่มีอยู่เดิม

และผลการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ทำให้สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์และมีทักษะในการตัดเย็บกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติที่ซับซ้อนขึ้น และจากการประเมินผลงานการพัฒนาแบบกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 และผู้เชี่ยวชาญด้านการตัดเย็บกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้ข้อเสนอแนะว่า การเย็บผีเข็มและระยะเส้นด้ายกับขอบชิ้นงานควรพยายามให้เป็นเส้นขนานกัน และให้เพิ่มความละเอียดในการเย็บให้มากขึ้น โดยทดลองเย็บสัก 3 ครั้ง แล้วลองเปรียบเทียบชิ้นงาน หาคำหาญชิ้นงานด้วยตนเองเพื่อจะให้เห็นถึงจุดที่

ควรปรับปรุงและสามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้จะทำให้ผลงานมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งทางกลุ่มได้จักรอุตสาหกรรมมาตั้งแต่ ปี 2553 แต่ไม่ได้ใช้เย็บเพราะยังไม่มี ความมั่นใจและไม่มี ความชำนาญ จึงทำให้การถ่ายทอดความรู้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ค่อนข้างใช้เวลานานในการเย็บกระเป๋าแต่ละรูปแบบ เพราะสมาชิกกลุ่มยังขาดความกล้า และความมั่นใจในการใช้จักรอุตสาหกรรม โดยกลัวว่าจะเย็บไม่ตรงบ้าง เย็บเลยบ้าง แต่ถึงอย่างไรด้วยความตั้งใจและความพยายามของสมาชิกกลุ่มก็สามารถเย็บกระเป๋าทั้ง 3 รูปแบบได้แล้วเสร็จมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลาและกลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รูปแบบที่ 1 มากที่สุด โดยมองว่ามีความเป็นไปได้ในการผลิตจริง และเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน ซึ่งเป็นกระเป๋าสำหรับคล้องสะพายไหล่ ใช้ซิปลงสำหรับเปิด-ปิด ทำให้สะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ โครงสร้างสีเหลี่ยมผืนผ้า ใส่สิ่งของได้ปริมาณมาก หูหิ้ว และก้นกระเป๋าใช้หนังวัวพอกผาดสีน้ำตาลเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เกิดความแข็งแรง รูปทรงสวยงาม รูปแบบมีความทันสมัย มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ สีเส้นและลวดลายสวยงาม ใช้ผ้าทอยกดอกสีเทาลายดอกสะเดาย้อมด้วยสีของเปลือกกล้วยผสมกับโคลน และช่องใส่ของด้านหน้าใช้ผ้าทอยกดอกสีชมพูอ่อนลายดอกพิกุลย้อมด้วยสีของต้นฝาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชโรธรณ์ ทิพย์อุบลัมภ์ และนิรัช สุดสังข์ (2555) ที่ศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของการทำผ้าควิลท์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนา รูปแบบกระเป๋าผ้าควิลท์สำหรับสตรียุคใหม่ ที่สัมพันธ์กับสายการผลิตของกลุ่มหัตถกรรมผ้าด้นมือทำทองควิลท์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อทางด้านรูปทรงกระเป๋าผ้าควิลท์ ในรูปแบบที่ 2 มากที่สุด คือ มีโครงสร้างสีเหลี่ยมผืนผ้า มุมทั้ง 4 เป็นมุมเหลี่ยม ไม่มีฝา ใช้ซิปลงสำหรับเปิด-ปิด มีหูหิ้ว 2 เส้น ไม่มีสายคล้อง พร้อมมีสายคล้องสะพายไหล่ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจด้านประโยชน์ใช้สอย ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย และสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอ้อยทิพย์ ผู้พัฒน์ และมาลา ฤทธิณีม (2555) ที่ศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาเกี่ยวกับศิลปะงานตัดต่อผ้าและการปักตกแต่งลวดลายเพื่อนำมาออกแบบเสื้อสำเร็จรูปสตรี ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของแบบเสื้อสำเร็จรูปสตรีด้วยงานตัดต่อผ้าและการปักตกแต่งลวดลาย รูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากมีรูปแบบเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย ขนาดมีความเหมาะสมกับการสวมใส่ และวัสดุที่เลือกใช้มีความเหมาะสม ด้านความสวยงาม มีลวดลายและรูปแบบแสดงลักษณะเฉพาะมีการใช้วัสดุและการประดับตกแต่งสีเส้น ลวดลายมีความสวยงาม

กระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ถึงแม้ว่าจะมีส่วนประกอบอื่นมาเป็นส่วนประกอบบ้าง แต่ก็ไม่ได้ลดความเป็นเอกลักษณ์และยังคงคุณค่าของผ้าทอย้อมสีธรรมชาติอยู่ กลับเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าทอ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของสุจินต์ เพิ่มพูล (2551) ที่ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านทุ่งหลวง อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผลิต และผู้สนใจผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่พอใจลักษณะรูปร่างและรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยให้ความสนใจผลิตภัณฑ์กระถาง และยังเห็นว่ารูปแบบผลิตภัณฑ์ยังคงความเป็นเอกลักษณ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านทุ่งหลวง ด้วยมีการผสมผสานเทคนิคการตกแต่งผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นโดยเฉพาะ

ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นประโยชน์กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ดีนั้นต้องมีความแปลกใหม่ เหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้บริโภค เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประวัติ มีที่มา เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาขายเหมาะสมกับกำลังซื้อของผู้บริโภคในตลาดนั้น โดยอาศัยการศึกษาวิจัยกลุ่มผู้บริโภคให้ได้ข้อมูลก่อนทำการออกแบบและผลิต ซึ่งนอกจากผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ในการนำไปประยุกต์ใช้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ต่อไปแล้ว ยังเป็นการส่งเสริม และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ขึ้น ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจษฎา พัฒรานนท์ (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นภายใต้บริบทชุมชน กลุ่มจักสานใบกะพ้อ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ได้แก่นำในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาสามารถนำไปจำหน่ายตลอดจนถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนในท้องถิ่น ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

การวิจัยในครั้งนี้ทำให้สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา มีความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์และมีทักษะในการตัดเย็บกระเป๋าในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ซับซ้อนขึ้น ซึ่งจากการประเมินผลงานการเย็บกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญในการตัดเย็บกระเป๋า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 นอกจากนี้กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ยังเกิดความภาคภูมิใจว่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ที่ตนเองทอขึ้นมาสามารถที่จะนำมาเพิ่มมูลค่าให้มีราคาสูงขึ้นมาจากการขายผ้าแบบผืน เพราะในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ของกลุ่มทอในส่วนที่ขายได้น้อย หรือขายไม่ได้ มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นำไปจำหน่าย ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ได้นำผลิตภัณฑ์ต้นแบบจัดแสดงไว้ที่กลุ่มและนำไปจัดแสดงในงานต่าง ๆ เช่น งานสินค้าโอท็อป เพื่อดูแลแนวโน้มด้านการตลาดก่อนที่จะนำไปผลิตในอนาคต และได้รับความสนใจมากจากผู้บริโภค แต่เนื่องจากในช่วงแรกนี้ทางกลุ่มยังขาดเครื่องปกกหนังจึงยังไม่สามารถเย็บหนังที่มีขนาดหนาได้ แต่ก็ได้นำแบบกระเป๋าที่

พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้มาตัดเย็บและลดทอนตรงส่วนหนึ่งออกเพื่อให้ง่ายต่อการเย็บ และในปัจจุบันทางกลุ่มก็ได้เปิดรับออร์เดอร์จากลูกค้าที่สนใจแล้ว

ซึ่งในอนาคตในด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ แนวทางแรกผู้วิจัยคิดว่าควรเพิ่มช่องทางการขายผ่านออนไลน์ให้มากขึ้น เช่น เฟสบุ๊ค ไลน์ เว็บไซต์ เป็นต้น ซึ่งการขายสินค้าผ่านออนไลน์ จะช่วยประหยัดเงิน ไม่ต้องไปเสียค่าเช่าพื้นที่ ไม่ต้องสต็อกสินค้าที่ละมากๆ เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภค ไม่ต้องเดินทางมาถึงสถานที่ขายสินค้า ช่วยประหยัดเวลาให้ลูกค้า และเพิ่มจำนวนของกลุ่มลูกค้าต่างจังหวัด ซึ่งในปัจจุบันทางกลุ่มก็ได้สร้างเพจออนไลน์เฟสบุ๊คเพื่อให้ลูกค้าและกลุ่มผู้ที่สนใจได้ติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่ม เช่น ผลิตภัณฑ์ใหม่ของกลุ่ม การออกร้านในงานต่าง ๆ การพัฒนาสีย้อมใหม่ ๆ รวมทั้งการเข้าอบรมเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ เป็นต้น แนวทางที่สอง การกระจายสินค้า โดยการนำผลิตภัณฑ์ไปวางจำหน่ายในร้านขายของที่ระลึกทั้งในร้านภายในอำเภอและจังหวัด และแนวทางที่สาม การจัดทำแผ่นพับเพื่อโฆษณาสินค้าของกลุ่ม ซึ่งต้องจัดทำรูปแบบให้มีความน่าใจ ดึงดูดใจผู้พบเห็น อาจจะไปแจกในตอนออกร้านจำหน่ายสินค้าในงานต่าง ๆ และฝากไว้ตามหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งแนวทางการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดดังกล่าวสามารถเพิ่มจำนวนกลุ่มลูกค้าให้มากขึ้นและผู้บริโภครู้จักผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมากขึ้น การวิจัยในครั้งนี้ส่งผลดีในด้านเศรษฐกิจ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา สร้างคุณค่าโดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีราคาสูงขึ้นมากกว่าการขายดิบ ๆ เพราะใช้ฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นวัตถุดิบที่หาง่าย และมีคุณภาพดี ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งจากทางไกล ส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เกิดการถ่ายทอดความรู้ในชุมชน ทำให้ภูมิปัญญาการทอผ้ายังคงอยู่สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนต่อไป

9. ข้อเสนอแนะ

1. การแก้ปัญหาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของแต่ละชุมชน การให้ความรู้เพียงการอบรม การประชุม การสัมภาษณ์เพียงพอ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยมีผู้ประสานงานด้านวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้เวลาและกิจกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้มากขึ้น

2. กรอบความคิดของการศึกษาวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของตนได้

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2541). *การฟื้นฟูการย่อมลึครวมธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
- ชัตติยา มลิวรรณ. (2548). *ความรู้เรื่องการย่อมลึ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช วิทยาเขต
ภาคใต้.
- เจษฎา พัฒรานนท์. (2553). *การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นโดยใช้วิธีการวิจัย
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา กลุ่มจักสานใบกะพ้อ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภोजุฬาภรณ์
จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ชโรธรณ์ ทิพย์อุบลรัตน์ และนิรัช สุดสังข์. (2555). การพัฒนาแบบกระเป๋าผ้าควิลท์สำหรับสตรียุค
ใหม่ [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*,
2(2), 58-68.
- ธีระชัย สุขสด. (2544). *การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นันทา โรจนอุดมศาสตร์. (2549). *เอกสารคำสอน รายวิชา เทคนิคการย่อมลึ*. ยะลา: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏยะลา.
- บุญแทน ต้นบุญต่อ. (2540). *หลักการออกแบบ*. มหาสารคาม: สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- บัว ดวงตา. (2559, 9 ธันวาคม). สัมภาษณ์.
- บุษกร ไชยวรรณ. (2559, 10 ธันวาคม). สัมภาษณ์.
- เรวัต สุขสิกาญจน์. (2550). *การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช*.
กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). *หลักการและแนวความคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: แอ็บป่าพรี้น
ตั้งกรุ๊ปจำกัด.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2539). *การออกแบบ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สาคร คันธโชติ. (2528). *การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุจินต์ เพิ่มพูล. (2551). *การพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ เครื่องปั้นดินเผาบ้านทุ่งหลวง อำเภอสรีมาศ
จังหวัดสุโขทัย*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวรรณี รักวิจิต. (2559, 9 ธันวาคม). สัมภาษณ์.
- สุทธิณีย์ พุ่มกา. (2556). *เปิดกลยุทธ์พัฒนาสิ่งทอไทยสู่ฐานการผลิตใหญ่ในอาเซียน*. [ออนไลน์]
สืบค้นจาก <http://www.thanonline.com>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อ้อยทิพย์ ผู้พัฒนา และมาลา ฤทธิ์น่ม. (2555). ศิลปะงานตัดต่อผ้าและการปักตกแต่งลวดลายสู่การ
พัฒนาผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
เอกวิทย์ ณ ถกลาง. (2544). ภูมิปัญญาทักษิณ.(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การจัดอบรมเชิงปฏิบัติ “การพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ”

กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

การตัดเย็บกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

การฝึกปฏิบัติการตัดเย็บพื้นฐาน
ที่มา : ผู้วิจัย

การสร้างแพตเทิร์นกระเป๋า

ที่มา : ผู้วิจัย

การตัดส่วนประกอบแต่ละชิ้นตามแบบ
ที่มา : ผู้วิจัย

การทากาวผ้าแคนวาสเพื่อติดกับผ้าชั้นหน้า
ที่มา : ผู้วิจัย

การทำสีขอบหนังสือ

ที่มา : ผู้วิจัย

หากาวประกอบชิ้นส่วนตกแต่งเข้าด้วยกัน

ที่มา : ผู้วิจัย

การเย็บชิ้นส่วนตกแต่งประกอบเข้าด้วยกัน
ที่มา : ผู้วิจัย

ใส่หูหิ้วกระเป๋า
ที่มา : ผู้วิจัย

การใส่ปุ่มกันกระเป่า

ที่มา : ผู้วิจัย

กระเป่าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

ที่มา : ผู้วิจัย

รับประทานอาหารกลางวัน

ที่มา : ผู้วิจัย

วิทยากรประเมินผลงาน

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

วัสดุ อุปกรณ์การตัดเย็บกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

วัสดุ อุปกรณ์

ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

ที่มา : ผู้วิจัย

ผ้าแคนวาส

ที่มา : ผู้วิจัย

หนังสือฟอกผาด

ที่มา : ผู้วิจัย

ซังกาวและกาวเหลือ

ที่มา : ผู้วิจัย

แปรงทากาว

ที่มา : ผู้วิจัย

ห่วงคล้อง

ที่มา : ผู้วิจัย

สีทาขอบหนัง

ที่มา : ผู้วิจัย

ลูกกลิ้ง

ที่มา : ผู้วิจัย

แผ่น PE รองกัน

ที่มา : ผู้วิจัย

เส้นซิปและหัวซิป

ที่มา : ผู้วิจัย

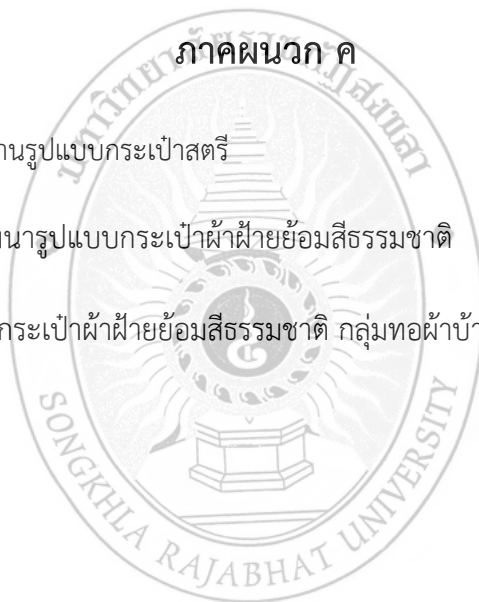
ปุ่มกัน หมุดย้ำ และกระดุมแม่เหล็ก

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค

- แบบสอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าสตรี
- แบบประเมินผลงานการพัฒนาารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ
- แบบประเมินความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

แบบสอบถามความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าสตรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ประกอบการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1. อายุ

- ต่ำกว่า 24 ปี   24-29 ปี   30-34 ปี
 35-39 ปี   40-44 ปี   45-49 ปี   50 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี   ปริญญาตรี   ปริญญาโท   ปริญญาเอก

3. อาชีพ

- รับราชการ   รัฐวิสาหกิจ   ประกอบอาชีพอิสระ
 รับจ้างทั่วไป   พนักงานบริษัทเอกชน   อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. รายได้ปัจจุบันต่อเดือน

- ต่ำกว่า 15,000 บาท   15,000-20,000 บาท
 20,001-25,000 บาท   25,001-30,000 บาท
 30,001-35,000 บาท   35,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความต้องการด้านรูปแบบกระเป๋าของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ท่านพิจารณาสิ่งใดในการตัดสินใจซื้อกระเป๋าสตรี

- รูปทรง   รูปแบบ   ประโยชน์ใช้สอย

- ราคา   ยี่ห้อ   การดูแลรักษา
 วัสดุ   อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านนิยมซื้อกระเป๋าสตรีจากสถานที่ใด

- ห้างสรรพสินค้าทั่วไป   ร้านจำหน่ายกระเป๋าโดยเฉพาะ
 ตลาดนัด   สถานที่ท่องเที่ยว
 งานแสดงสินค้า   อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. อายุการใช้งานกระเป๋าที่ท่านใช้ประมาณกี่ปี

- ต่ำกว่า 6 เดือน   6 เดือน-1 ปี   2-3 ปี   3 ปีขึ้นไป

4. ส่วนใหญ่ท่านใช้กระเป๋าสตรีในโอกาสใด

- ลำลอง   ทำงาน   งานสังคม   อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. รูปทรงกระเป๋าสตรีที่ท่านนิยมเลือกซื้อ

- สี่เหลี่ยมจัตุรัส   สี่เหลี่ยมผืนผ้า   สี่เหลี่ยมคางหมู
 สามเหลี่ยม   ครึ่งทรงกลม   ทรงกลม
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

6. ลักษณะโครงสร้างกระเป๋าสตรีที่ท่านต้องการ

- คงรูป   กึ่งคงรูป   ไม่คงรูป

7. ส่วนใหญ่ท่านเลือกซื้อกระเป๋าสตรีโทนสีใด

- สีอ่อน   สีเข้ม   สีสด
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. รูปทรงกระเป๋าสตรีที่ท่านชอบ (เลือกได้มากกว่า 1 แบบ)

 ☐	 ☐
 ☐	 ☐
 ☐	 ☐
 ☐	 ☐
 ☐	 ☐
 ☐	 ☐

แบบประเมินผลงานกระเป๋าค่าใช้จ่ายย้อมสีธรรมชาติ

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประเมินผลงานการพัฒนาในรูปแบบกระเป๋าค่าใช้จ่ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้า บ้านสะพานปลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อที่	รายละเอียด	ความเหมาะสมของผลงาน				
		5	4	3	2	1
1.	ลักษณะทั่วไป อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งชิ้นงาน					
2.	โครงสร้าง รูปทรงสวยงาม สมส่วน					
3.	การเย็บ ฝีจักรหรือฝีเข็มไม่ห่างกันเกินไป					
4.	มีความประณีต สวยงาม					
5.	มีความคงทนแข็งแรง					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบประเมินความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา

ตำบลสะท้อน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

การประเมินความพึงพอใจกระเป๋าด้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 3 รูปแบบ มีเกณฑ์พิจารณา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปทรง ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด

ระดับการพิจารณาความพึงพอใจ มี 5 ระดับ แต่ละระดับ มีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

อายุ

( ) 25 – 30 ปี ( ) 31 – 35 ปี ( ) 36 – 40 ปี ( ) 41 – 45 ปี ( ) 46 – 50 ปี ( ) 51 ปีขึ้นไป

การศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) ปริญญาตรี ( ) ปริญญาโท ( ) ปริญญาเอก

อาชีพ

( ) รับราชการ ( ) รัฐวิสาหกิจ ( ) พนักงานมหาวิทยาลัย ( ) ธุรกิจส่วนตัว
( ) พนักงานบริษัทเอกชน ( ) ลูกจ้าง ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานปลา ตำบลสะท้อน
อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

รูปแบบที่ 1

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ด้านรูปร่าง					
	โครงสร้าง และรูปร่างสวยงาม					
	สีสันทนและลวดลายสวยงาม					
	รูปแบบมีความทันสมัย					
	มีความประณีตสวยงาม					
	มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ					
	มีความคงทนแข็งแรง					
	ผลรวม					
2	ด้านประโยชน์ใช้สอย					
	ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ					
	ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้					
	ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย					
	ผลรวม					
3	ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด					
	ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง					
	มีความเหมาะสมกับบรรณนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน					
	ผลรวม					
ผลรวมทั้ง 3 ด้าน						

รูปแบบที่ 2

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ด้านรูปทรง					
	โครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม					
	สีสันทนและลวดลายสวยงาม					
	รูปแบบมีความทันสมัย					
	มีความประณีตสวยงาม					
	มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ					
	มีความคงทนแข็งแรง					
	ผลรวม					
2	ด้านประโยชน์ใช้สอย					
	ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ					
	ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้					
	ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย					
	ผลรวม					
3	ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด					
	ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง					
	มีความเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มสตรีวัยทำงาน					
	ผลรวม					
	ผลรวมทั้ง 3 ด้าน					

รูปแบบที่ 3

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ด้านรูปทรง					
	โครงสร้าง และรูปทรงสวยงาม					
	สีสันทนและลวดลายสวยงาม					
	รูปแบบมีความทันสมัย					
	มีความประณีตสวยงาม					
	มีความเหมาะสมด้านการผสมผสานวัสดุ					
	มีความคงทนแข็งแรง					
	ผลรวม					
2	ด้านประโยชน์ใช้สอย					
	ความสะดวกในการหยิบหรือใส่สิ่งของ					
	ป้องกันการเกิดความเสียหายของสิ่งของได้					
	ใส่สิ่งของได้ปริมาณมากและหลากหลาย					
	ผลรวม					
3	ด้านกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด					
	ความเป็นไปได้ในการผลิตจริง					
	มีความเหมาะสมกับบรรณนิยของกลุ่มสตรีวัยทำงาน					
	ผลรวม					
	ผลรวมทั้ง 3 ด้าน					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวศศิธร วิศพันธ์ุ์
วันเดือนปีเกิด	22 สิงหาคม 2525
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ประธานโปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ อาจารย์ประจำ หลักสูตรการออกแบบ โปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	234/24 ถนนไทรบุรี ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000 เบอร์โทรศัพท์มือถือ 08-9879-6231
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2544	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกจิตรศิลป์ จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2547	ปริญญาตรี ศษ.บ. (ศิลปศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ. 2551	ปริญญาโท กศ.ม. (ศิลปศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร